

Sociale klasser og politisk deltagelse.

På kommunalt- og nationalt plan.

Opgaven er udarbejdet af:

Erik H. F. Andersen

● Sociologi og kulturanalyse. 2. Semseter

Marie Feddersen

● Sociologi og kulturanalyse. 2. Semester

Mads Mosener Jensen

● Sociologi og kulturanalyse. 2. Semester

Vejleder:

Jens Fynn Lykke Sørensen
Institut for miljø og erhvervsøkonomi

Antal anslag: 80.630

Tro og love erklæring:

”Det erklæres herved på tro og love, at undertegnede egenhændigt og selvstændigt har udformet denne rapport. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og rapporten eller væsentlige dele af den har ikke tidligere være fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng”

Underskrifter:

Marie Feddersen

Erik H.F. Andersen

Mads Moesner Jensen

Læsevejledning:

1. Indledning og problemformulering:

I dette afsnit indledes og præsenteres opgavens tema samt problemformulering.

2. Litteraturstudie:

I dette afsnit vil der blive redegjort for tidligere studier, der i forbindelse med analysen har en forståelsesfremmende effekt.

3. Teori og begrebsafklaring:

I dette afsnit præsenteres projektets teoretiske ramme, som består af Pierre Bourdieus teori omkring Habitus, felt og kapital former. Her vil der yderligere være en begrebsafklaring for begreberne politisk effektivitetsføles og politisk deltagelse, samt for "Klassekamp fra oven" sociale klasseinddeling. Der vil også være kritiske overvejelser omkring disse.

4. Metodeafsnit:

I dette afsnit vil der blive redegjort for opgavens videnskabsteoretiske udgangspunkt, samt overvejelser og konsekvenser. Yderligere vil der blive redegjort og begrundet for opgavens dataindsamling, databehandling, reliabilitet og validitet.

5. Analyse:

I dette afsnit vil opgavens empiriske resultater blive fortolket. Analysen er inddelt i 4 afsnit som har fokus på generelle forskelle på nationalt og kommunalt plan, samt forskelle ud fra økonomisk og kulturel kapital. Afslutningsvis sammanfattes analyseafsnittenes resultater.

6. Konklusion og Perspektivering:

I dette afsnit besvares problemformuleringen og dertil perspektiveres til andre undersøgelser der kunne være interessante at lave indenfor emnet.

Læsevejledning:	2
1 Indledning og problemformulering	4
1.1 Indledning	4
<i>Klasser - en zombie kategori?</i>	4
<i>Danmark - et klassesamfund?</i>	4
1.2 Problemformulering	5
2 Litteraturstudie	5
2.1 Uddannelse, køn og politisk aktivitet	5
2.2 Valgdeltagelse og socio-demografiske forhold	6
2.3 En konsekvens af økonomisk og uddannelsesmæssig ulighed	6
2.4 En rekonstruktion af klassebegrebet	7
2.5 Demokratiske udfordringer ved ulighed i Danmark	8
2.6 Omgangskredsens betydning for politisk deltagelse	8
3 Teori	8
3.2 Begrebsafklaring	11
<i>Politisk deltagelse</i>	11
4.0 Metodeafsnit:	13
4.1 Videnskabsteoretiske grundlag	13
4.2 Undersøgelhedsdesign	14
4.3 Udarbejdelse af spørgeskema	14
4.4 Dataindsamling	16
4.5 Databehandling	18
4.6 Validitet	19
4.7 Reliabilitet	21
5 Analyse	22
5.1 Klasser	22
<i>Nationalt plan</i>	22
<i>Kommunalt plan</i>	25
5.2 Økonomisk kapital	28
5.3 Kulturel kapital	29
5.4 Sammenfatning:	32
6.0 Konklusion	33
7.0 Perspektivering	33
8.0 Litteraturliste	35
8.1 Internetsider	35
8.2 Bøger, specialer og tidsskrifter	35
Bilag:	37

1 Indledning og problemformulering

1.1 Indledning

Klasser - en zombie kategori?

I de seneste år er der opstået en debat om klassebegrebets relevans inden for politisk forskning. Denne debat er opstået i kølvandet på en række samfundsændringer, heriblandt urbanisering, industrialisering, øget uddannelsesniveau, samt stigende individualisering (Faber, 2008: 4).

På den ene side af debatten finder vi den tyske sociolog og samfundsforsker Ulrich Beck. Han mener at klassebegrebet ikke længere kan anvendes til at forklare menneskets identitet og adfærd (Engelhardt, 2001). Han går endda så langt som til at kalde klasse-begrebet en zombie-kategori, med andre ord en kategori fra en gammel social virkelighed, som ikke længere er relevant, men stadig bruges (Harrits, 2013).

Den amerikanske samfundsforsker Ronald Inglehart bakker denne tankegang op. Han mener, at man ikke længere skal kigge mod klasser og ideologier når der forskes i politik, men derimod mod postindustrielle værdier. (Böss, 2013)

Denne forestilling om klassernes død bakkes yderligere op i dele af det politiske landskab, hvor Anders Fogh bl.a. i sin åbningstale i 2001 udtaler at valget er "*et opgør med den gammeldags opdeling af mennesker efter, hvilken erhvervsgruppe, uddannelsesgruppe eller socialgruppe de tilhører (...)*". (Andersen et al., 2012: 75f)

Men er sammenhængen mellem klasser og politik virkelig noget vi har lagt bag os med industrisamfundet?

Danmark - et klassesamfund?

"Er klasser blevet usynlige i politiken? så tag nogle bedre briller på", sådan lyder det i overskriften på en afhandling lavet på Aalborg universitet (Prieur & Skjøtt-Larsen, 2012). Forfatterne bag 'Klassekamp for oven' argumenterer også for at socialklasser i høj grad stadig gør sig gældende i det nutidige danske samfund. De påpeger dog, at det er vigtigt at have et relationelt og flerdimensionelt syn på klasser, der er mere tidssvarende og komplekst.

Flere danske og internationale undersøgelser viser en sammenhæng mellem individers klassesættelighedsforhold og deres deltagelse i den demokratiske proces. Teoretikeren Pierre Bourdieu har blandt andet lavet en undersøgelse, der viser, at flere i de lavere klasser oftere svarer "ved ikke" i meningsmålinger og generelt er mindre interesserede i politik. Baggrunden er ifølge Bourdieu, at folk i lavere social klasser i mange demo-

kratiske nationer ofte ikke tror de har ret til at blande sig i politik, grundet i deres manglende kapital på området (Savage, 2012: 298f). Flere danske undersøgelser foretaget af Jørgen Goul Andersen viser derudover et skel i deltagelse og klasseskeltilhørsforhold (Andersen, 2004: 414). Dertil ses samme tendens i de danske værdiundersøgelser (Levinsen, 2011: 140f). Der er dog stor forskel på at deltage politisk på national og kommunal plan, spørgsmålet er blot om denne forskel går igen når det kommer til klasseskellet. Er sammenhængen mellem politisk deltagelse og klasse større på det nationale eller på det kommunale plan? Eller er sammenhængene nogenlunde ens?

Denne undersøgelse har derfor til formål at udfordre ideen om det mere eller mindre klasseløse danske samfund, samtidig med at den går i dybden med forskellen i politisk deltagelse på nationalt og kommunalt plan.

1.2 Problemformulering

Denne opgave har til hensigt at belyse: *“Hvorvidt der er en sammenhæng mellem politisk deltagelse og social klasse, og hvorvidt denne sammenhæng er varierende på nationalt og kommunalt plan?”*

Denne problemstilling vil blive belyst ud fra en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse hvor begreberne politisk deltagelse, intern politisk effektivitet og Bourdieu's teorier omkring kulturel og økonomisk kapital operationaliseres. I dette projekt arbejdes der med den sociale klasseinddeling der defineres i bogen *“Klassekamp fra oven”*.

2 Litteraturstudie

I denne del af opgaven vil der blive præsenteret en række tidligere danske og udenlandske studier, der har relevans for opgavebesvarelsen. Der er rigeligt materiale at tage af inden for emnet, så vi har udvalgt de studier, som vi synes er mest relevante i forhold til vores undersøgelser.

2.1 Uddannelse, køn og politisk aktivitet

I Danmark er der 4 gange mellem 1981-2008 blevet udført en landsdækkende værdiundersøgelse hvori landets borgeres holdninger til forskellige emner er blevet registreret. Her spørges der bl.a. ind til borgernes politiske deltagelse. Undersøgelsen viser, at uddannelse er den baggrundsvariabel der har størst betydning for graden af politisk deltagelse (Levinsen, 2011: 191f). På trods af dette er forskellen mellem højt og lavtuddannede faldet i perioden 1981-2008 (Ibid). Undersøgelsen viser, at mænd er en smule mere politisk aktive end kvinder, men at forskellen ligeledes er blevet udlignet i tidsperioden (Ibid:189). Når det kommer

til høj og lav indkomst, findes der ingen signifikant forskel, når der justeres efter kontrol af køn, alder og uddannelse (Ibid: 190). Yderligere konkluderer undersøgelsen, at der er en relativ høj indbyrdes sammenhæng mellem forskellige former for politisk aktivitet. Med andre ord fører en form for aktivitet til en anden (Ibid: 184).

2.2 Valgdeltagelse og socio-demografiske forhold

En rapport vedrørende kommunalvalget i 2013 beskriver valgdeltagelsen fordelt på socio-demografiske grupper. I rapporten viser det sig blandt andet, at valgdeltagelsen stiger med uddannelseslængden. Valgdeltagelsen er således højest ved personer med en lang videregående uddannelse (84,3%), skarpt forfulgt af personer med kort-mellemlang videregående uddannelse (83,2%). Valgdeltagelsen er lavest blandt personer, hvis længste gennemførte uddannelse er grundskolen. Her er valgdeltagelsen 64,1% (Bhatti et al., 2013: 23).

Undersøgelsen viser også, at der er en sammenhæng mellem indkomst og valgdeltagelse. Valgdeltagelsen er lavest blandt personer som tjener under 100.000 kr. om året (57,5%). Ved personer som tjener mellem 100.000 kr. og 299.999 kr. om året er valgdeltagelsen 68,8%. Valgdeltagelsen er højest blandt personer som tjener over 400.000 kr. om året (82,1%- 83,7%) (Ibid: 24).

Ifølge forskerne kan man i demokratisk sammenhæng tale om et A-hold og et B-hold, fordi nogle grupper har højere grad af valgdeltagelse end andre (Ibid: 18).

2.3 En konsekvens af økonomisk og uddannelsesmæssig ulighed

I bogen *"Over-Danmark og under-Danmark"* fra 2003 skriver Andersen m.fl. om former for ulighed, der relaterer sig til borgernes status som medborgere i samfundet og deres mulighed for at gøre sig gældende i politik. Bogen fokuserer blandt andet på økonomisk og uddannelsesmæssig ulighed (Andersen, 2003: 17).

Forfatterne konkluderer, at der er en sammenhæng mellem længden af uddannelse og politisk effektivitetsfølelse. Personer har større politisk effektivitetsfølelse, jo længere deres uddannelse er. Derudover har personer typisk flere forskellige politiske deltagelsesformer, jo længere deres uddannelse er (Ibid: 99-100).

Ligeledes konkluderes det, at der også er en sammenhæng mellem økonomi og politisk effektivitetsfølelse. Personer med større indkomst har som udgangspunkt større politisk effektivitetsfølelse end personer med lav indkomst (Ibid).

Forfatterne pointerer dog, at selvom der er en forskel, både økonomisk og uddannelsesmæssigt i forhold til politisk deltagelse og effektivitetsfølelse, så er det ikke fordi, at de lavtuddannede og lavtlønnede slet ikke deltager i politik og slet ikke har nogen politisk effektivitetsfølelse (Ibid).

2.4 En rekonstruktion af klassebegrebet

I sin ph.d afhandling "Hvad betyder klasse?" forsøger Gitte Sommer Harrits at rekonstruere klassebegrebet med henblik på en mere nuanceret analyse af sammenhæng mellem klasser og politisk deltagelse i Danmark. På baggrund af kvalitative interviews og en kvantitativ undersøgelse inddeler hun interviewpersoner og respondenter i tre klasser: overklassen, middelklassen og den dominerede klasse (Underklassen). Undersøgelsens fokus lå på at se på, hvilken klassehabitus og praksis der kendetegner mennesker i forskellige klasser (Harrits, 2005: 215).

Den dominerede klasse karakteriseres i hendes undersøgelse ved, at den har en lav politisk effektivitetsfølelse og en følelse af ikke at råde over det hun kalder politisk forbrugskapital. Dvs. en følelse af en mangel på, at kunne formulere sig politisk (Harrits, 2005:244). Hun argumenterer for, at den dominerede klasse positionerer sig uden for det politiske felt i en selvstændig underordnet position (ibid). Hertil pointeres det, at dette skyldes et samspil mellem en objektiv eksklusion og subjektiv selveksklusion. Dvs. "At de reelt ikke har mulighed for at få indflydelse" og " At de heller ikke selv opfatter sig som legitime aktører" (Ibid).

Middelklassen karakteriseres ved ikke at have mange interne fællestræk mellem den politiske habitus og praksisser. Her argumenterer hun for, at en del fra den kulturelle middelklasse har mere tilfælles med overklassen og ligeledes at resten af middelklassen har en politisk habitus og praksis, der minder om den dominerede klasse. (Harrits, 2005:227)

Overklassen er karakteriseret ved, at deres position i det politiske forbrugsfelt medfører store mængder politisk forbrugskapital, hvilket resulterer i et stort potentiale for politisk handling (Harrits, 2005: 214). Her til tilføjer hun, at overklassen yderligere har en tavs forståelse af det politiske som et spil (Ibid). Deres politiske habitus kommer til udtryk i de politiske praksisser, hvorpå der tales om det politiske. Dette viser ifølge Gitte en politisk illusio, der gør det politiske naturligt, på en måde, der ikke er gældende for de andre klasser (Ibid).

Overordnet viser undersøgelsen en markant forskel i den grundlæggende reaktion til det politiske, samt at der er en tydelig forskel i hvordan "*overklassen og den kulturelle middelklasse (...) opfatter sig som inkluderede og legitime politiske aktører. Resten af middelklassen må opfattes som passive, men til en vis grad potentielle aktører, mens den dominerede klasse tydeligt er selvekskluderde og ikke opfatter sig selv som legitime deltagere i det politiske spil*" (Harrits, 2005:244).

2.5 Demokratiske udfordringer ved ulighed i Danmark

I artiklen "For meget tilskuerdemokrati, hvad kan der gøres?" diskuterer Jørgen Goul Andersen de demokratiske udfordringer i Danmark. Ifølge ham er en af demokratiets udfordringer, at udbygge ligheden i politisk deltagelse og engagement (Andersen, 2004: 414). Han beskriver, hvordan en undersøgelse viser, at der er betydelig social ulighed, når det kommer til politisk deltagelse, ligesom samme undersøgelse viser, at den politiske selvtillid er lavest hos de lavtuddannede. Ifølge undersøgelsen er det altså uddannelse og ikke indkomst der er afgørende for den sociale ulighed i politisk deltagelse og engagement (Ibid: 409f).

Han påpeger, at undersøgelser viser, at den demokratiske deltagelse er størst på lokalt plan, med undtagelse af valgdeltagelsen, men at den politiske interesse er størst på nationalt plan. Der er altså inkongruens mellem hvilket politisk niveau der har vælgernes interesse og på hvilket politisk niveau de lægger deres politiske aktivitet. Han argumenterer for, at dette kan skyldes politisk effektivitetsfølelse, hvor borgerne føler at de har større mulighed for at påvirke politik på lokalt plan frem for på national plan (Ibid: 408).

2.6 Omgangskredsens betydning for politisk deltagelse

Flere internationale undersøgelser har vist, at en borgers netværk spiller stor, hvis ikke central rolle for deres deltagelse i demokratiet. En undersøgelse lavet af McAdam & Paulsen i 1993, viser at det at kende andre der er politisk aktive er den vigtigste årsag til borgeres politiske deltagelse (*Lassen et al., 2012: 148*). En anden undersøgelse i USA, lavet af Lake & Huckfeldt i 1998 bakker denne idé op. Undersøgelsen viser, at jo større netværk af politisk interesserede en borger har, i jo højere grad deltager borgeren aktivt i politik (Ibid. 149). En anden undersøgelse lavet af Nie mfl. viser, at højtuddannede har lettere ved at udvikle et større politisk netværk (Levinsen, 2011:190).

3 Teori

I det følgende afsnit vil der blive redegjort for sociologen Pierre Bourdieus begreber om habitus, kapitaler og felter. Dette vil blive gjort med udgangspunkt i deres relevans for projektet, derfor ser vi bl.a. på det politiske felt og hvordan habitus relaterer sig til klassebegrebet. Herefter vil der komme en begrebsafklaring for begreberne politisk effektivitetsfølelse og politisk deltagelse. Afslutningsvist vil der blive redegjort for projektets valgte klasseinddeling fra "bogen klassekamp fra oven".

3.1 Pierre Bourdieu

Pierre Bourdieu regnes for at være en af de mest indflydelsesrige sociologer i nyere tid. I modsætning til mange andre sociologer udviklede Bourdieu aldrig nogen egentlig social teori, men derimod et begrebsap-

parat, som han konstant afprøvede i empiriske undersøgelser (Järvinen, 2013: 365). Nogle af hans helt centrale bidrag til samfundsforskningen, er hans begreber om habitus, kapitaler og sociale felter. I dette projekt vil der som tidligere nævnt, blive taget udgangspunkt i disse begreber, til at forklare og forstå forskelle mellem forskellige sociale klassers demokratiske deltagelse.

3Habitus

Bourdieu bruger begrebet habitus om den kropsliggjorte historie, som hvert individ bærer med sig. Med begrebet forbinder han individets objektive position med dets handlinger. Bourdieu forklarer med andre ord menneskers valg og handlinger med reference til overordnede samfundsstrukturer. Ifølge Bourdieu er habitus "intet andet end den immanente lov, som de fælles historier har indskrevet i kroppen, og som ikke kun er mulighedsbetingelsen for koordineringen af praksisserne, men også for den praktiske udøvelse af koordineringen" (Pierre Bourdieu, 2007: 100).

Habitus er med andre ord et varigt dispositionssystem af foranderlige dispositioner, gennem hvilket agenter opfatter, bedømmer og handler i verden. Det er det livssyn, de livserfaringer og den viden som påvirker agenten i sine valg og handlinger. Habitus forklarer således agentens sociale handlinger. Agentens habitus er under konstant men langsom forandring. Dette skyldes at agentens habitus bygger på strukturer, der er lavet på tidligere erfaringer, til at strukturere de nye erfaringer som inden for rammerne af deres selektionskraft påvirker disse strukturer (ibid: 103). Agentens habitus har således en betydning for, hvordan agenten kan begå sig i forskellige felter. Dette skyldes at andre felter ikke nødvendigvis anerkender agentens habitus. Hvis ikke agenterne behersker denne fælles kode, kan agenterne ikke nødvendigvis forholde sig til disse nye felters habitus (ibid: 100).

Bourdieu argumenterer for, at habitus udtrykker eller afspejler en social klasse eller gruppe, som et subjektivt system af strukturer, der udgør grundlaget for enhver agents objektivisering og forståelse af omverdenen (ibid: 102). Habitus kan således karakteriseres som det instrumentielle samlende princip, som omsætter en socialgruppers og klassers karakteristika til en samlet livsstil.

Han argumenterer yderligere for, at selvom det ikke er muligt for alle agenter af den samme sociale klasse, at have gjort sig de samme erfaringer, er det sikkert at alle medlemmerne af én klasse har større chance for at blive konfronteret med de samme situationer (ibid: 101). Hver agents habitus er altså en unik strukturel variant af den sociale classes "kollektive habitus" (ibid: 101).

Kapitaler og felter

Bourdieu bruger begrebet kapitaler om de ressourcer som individet besidder. Han skelner hovedsageligt i

mellem tre kapitalformer: Økonomisk kapital, kulturel kapital og social kapital. Økonomisk kapital beskriver individets besiddelse af økonomiske og materielle ressourcer, kulturel kapital beskriver individets besiddelse af uddannelse, titler og beherskelsen af den legitime kulturs koder, og social kapital beskriver individets besiddelse af socialt netværk. I dette projekt vil der dog kun blive fokuseret på økonomisk og kulturel kapital, da det er disse kapitalformer den anvendte klasseinddeling bygger på.

Derudover arbejder Bourdieu med begrebet symbolsk kapital, som kan ses som en overordnet kapitalform, som de andre tre kapitalformer kan transformeres til, hvis de anses som legitime i et givent socialt felt (Järvinen, 2013: 380).

Ifølge Bourdieu kan et felt defineres som "et netværk eller en konfiguration af objektive relationer mellem forskellige positioner" (Bourdieu et al., 1996: 84). I hvert felt gælder der specielle spilleregler og love, ligesom det i hvert felt er en bestemt kapitalform der anses som den legitime. Aktørerne i feltet kæmper om monopol, på den kapital som anses som værende den legitime i feltet (Ibid: 85ffff). Opnår man monopol på den legitime kapital, kan man sætte spillets regler i feltet (Ibid: 97).

For at et felt skal kunne eksistere, er det afgørende, at feltets deltagere er i besiddelse af det som Bourdieu kalder *illusio*. *Illusio* betyder, at deltagerne anerkender feltets betydning og dets grundlæggende regler, og at de er engagerede til at spille det spil, der foregår i feltet. Et felt er altså et spændingsfelt, hvor aktørerne kæmper mod hinanden for at få indflydelse, samtidig med at de sammen kæmper for at bevare eller forandre feltet (Vigsø, 2004: 6f).

I forhold til denne opgave vil det være relevant at se på det politiske felt. I det politiske felt er der en konstant konkurrence om indflydelse og positioner, og denne kamp foregår overvejende sprogligt. Det er altså inden for det politiske felt helt afgørende at kunne beherske den politiske kulturs sproglige koder, og den kulturelle kapital må derfor anses som at være den legitime og magtgivende kapital inden for dette felt.

Man kan skelne mellem det politiske centralfelt og de politiske periferi-felter. I det politiske centralfelt fordeles centrale magtpositioner i folketinget, regeringen og partiledelsen, og i de politiske periferi-felter fordeles magtpositioner i kommuner og regioner.

Det politiske spil foregår på forskellige måder i det centrale felt og i periferi-felterne. Politikere i det centrale felt vil oftest have fokus på nationale problemstillinger, imens politiske aktører i periferi-felterne oftest vil fokusere på enkelte lokal-politiske problemstillinger. Der vil derudover kunne blive indgået politiske alliancer i periferi-felterne, som der aldrig vil kunne blive indgået i det centrale felt, hvis disse alliancer er behjælpelige til at løse lokale problemstillinger.

Selvom det politiske felt i princippet er åbent for alle, er det langt fra alle, der deltager i det. Det kan skyldes, at folk der ikke interesserer sig for politik, synes at det politiske felt og dets spilleregler virker ligegyldige. De der selvstændigt vælger ikke at deltage i det politiske felt, er altså ikke i besiddelse af illusio i feltet (Ibid: 10ff).

3.2 Begrebsafklaring

Politisk effektivitetsfølelse

I opgaven vil begrebet politisk effektivitetsfølelse blive anvendt. Teoretisk skelnes der mellem den interne og den eksterne effektivitetsfølelse. Den interne effektivitetsfølelse defineres som "beliefs about one's own competence to understand and to participate effectively in politics", mens ekstern effektivitetsfølelse defineres som "beliefs about the responsiveness of governmental authorities and institutions to citizen demands" (Craig et al., 1990: 290). Med andre ord omhandler den interne effektivitetsfølelse borgerens politiske selvtillid, mens den eksterne effektivitetsfølelse omhandler tillid til systemet (Andersen, 2004: 113). Da vi er ressourcemæssigt begrænset, har vi valgt at lave en empirisk reduktion, og derfor kun fokusere på den interne politiske effektivitetsfølelse. Vi har valgt at fokusere på denne form for politisk effektivitet, da denne relaterer sig bedst til bourdieus teori omkring kulturel kapital.

Politisk deltagelse

I denne opgave vil der blive arbejdet med Goul Andersens definition af politisk deltagelse: "Aktiviteter, der direkte eller indirekte er rettet mod påvirkning af politiske myndigheder" (Andersen et al., 1993: 33). Disse aktiviteter differentieres i to kategorier, alt efter om de knytter sig til det kommunal eller national politiske plan.

Social klasseinddeling

I denne undersøgelse vil vi anvende klasseinddelingen fra bogen "Klassekamp fra oven". Inddelingen er udarbejdet af Jørgen Goul Andersen, Lars Olsen, Niels Ploug, Lars Andersen og Sune Enevoldsen i 2014, på baggrund af SFI's velkendte socialgruppeinddeling. Baggrunden for nødvendigheden af en ny klassedeling begrundes med at vi har "fået en ny form for marginalisering, som en nutid klasseanalyse må tage højde for" (Andersen et al., 2012: 93). Her henvises til, at vi i Danmark har fået et væsentligt højere uddannelsesniveau end i 60'erne hvor SFI's inddeling blev udviklet (ibid: 94).

Herunder ses "Klassekamp for oven's" egen klasseinddeling. Modellens afgørende parametre er de samme som SFI's fem socialgrupper, nemlig arbejdets positioner og uddannelse, da disse har afgørende betydning for, om medlemmerne af en klasse har eller ikke har "magt" og ressourcer. (Andersen et al., 2012:92).

Overklasse (1,5%) <ul style="list-style-type: none">• Selvstændige som tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.• Topleder som tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.• Personer med videregående uddannelser der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
Højere middelklasse (10%) <ul style="list-style-type: none">• Selvstændige der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst. (i 2012 mellem 753.000 k og 1,1 million kr.)• Topleder som tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.• Personer med videregående uddannelser der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst• Personer med akademisk uddannelse, der ikke indgår i overklassen, uanset indkomst.
Middelklasse (23%) <ul style="list-style-type: none">• Selvstændige der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.• Personer med korte eller mellemlange uddannelser der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
Arbejderklasse (45%) <ul style="list-style-type: none">• Personer med erhvervsfaglig uddannelse der ikke indgår i en af de øvrige klasser.• Ufaglærte der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
Underklassen (21%) <ul style="list-style-type: none">• Personer der er uden for arbejdsmarkedet mere end ½ af året.

Arbejdets positioner eller som de omtaler det i bogen; "Positionen i arbejdslivet" er en relevant klassisk klasseindikator. Dette skyldes, at en position i arbejdslivet karakteriserer hvor mange man har "magt" over og ligeledes hvor mange der har magt over en. Hertil tilføjer Klassekamp fra oven, "*at alle i underklassen er ressourcensvage menneskeligt set*" (Andersen et al., 2012:92). En klassemodel kan således ikke entydigt defineres ud fra denne faktor og samtidig indfange virkeligheden. En klassemodel som Klassekamp fra oven er et produkt af en omfattende landsdækkende undersøgelse, hvor et større antal af faktorer blev inddraget, f.eks uddannelse.

Der argumenteres for, at uddannelse ligeledes er et af de afgørende parametre i nutidens samfund. Det har både betydning for personers placering i arbejdshierarkiet, men også i den grad for at personer selv kan påvirke og definere deres arbejde og hverdag (Ibid). Uddannelse er ligeledes en ressource i form af magt (Andersen et al., 2012:93) og kulturel kapital.

Sidst men ikke mindst argumenteres der for, at indkomst spiller en rolle i de sociale klasser. Her ligger der dog et atypisk fokus på indkomst som målestok for den magtposition, der ligger i specifikke jobs (Ibid).

4.0 Metodeafsnit:

I dette afsnit vil der blive redegjort for opgavens videnskabsteoretiske udgangspunkt, samt hvilke overvejelser og konsekvenser der knytter sig til dette udgangspunkt. Herefter vil fremgangsmåden i dataindsamling og databehandling blive gennemgået og begrundet. Afslutningvis vil opgavens validitet og reliabilitet blive vurderet.

4.1 Videnskabsteoretiske grundlag

Opgavens videnskabsteoretiske grundforståelse er kritisk realisme, som bygger på grundantagelsen, at der eksisterer en virkelighed uafhængigt af, hvordan vi opfatter den (Andersen, 2007: 278). Med andre ord skelnes der mellem den transitive dimension og den intransitive dimension. Særligt inden for samfundsvidenskaben er der ikke en fuldstændig afspejling mellem disse to dimensioner (ibid: 280f). Dette har betydning for opgavens konklusion, da vi ikke kan forvente at komme med en ufejlbarlig konklusion (ibid: 301). Den sociale verden opfattes som et åbent system, så der opstår derfor ikke empiriske regelmæssigheder (ibid: 283). De sammenhænge der opstår, ses derfor ikke som kausale lovmæssigheder, men snarere som tendenser (ibid: 283). Dette kommer derfor også til at gælde for de sammenhænge vi når frem til i vores konklusion.

Kritisk realisme opfatter ikke samfundsvidenskaben som værende værdineutral (ibid: 278). Det er bl.a. på denne baggrund vi har valgt kritisk realisme som videnskabsteoretisk udgangspunkt. Kritisk realisme mener nemlig at samfundsvidenskaben bør anvende dens viden som informeret samfundskritik (ibid: 307). Dette er netop det vi ønsker med denne opgave. Som nævnt tidligere ønsker vi nemlig at udfordre og undersøge ideen om det mere eller mindre klasseløse samfund, samtidig med at vi konkret undersøger den politiske deltagelse på henholdsvis nationalt og kommunalt plan. Disse resultater kan bruges til at se hvor der bør sættes stærkest ind, hvis man ønsker en mere lige deltagelse klasserne imellem.

Den informerende samfundskritik skal iflg. kritisk realisme ikke blot være deskriptiv, men også forklarende (ibid: 305). Dette gør sig også gældende for vores opgave, da vi ved hjælp af Bourdieus teori omkring felt, habitus og kapitaler forsøger at undersøge baggrunden for den skævhed der eksisterer mellem de forskellige sociale klasser og deres grad af politisk deltagelse. Metoden der anvendes til dette er abstrakt tænkning, en anerkendt metode inden for kritisk realisme. Som nævnt tidligere anses samfundet

som et åbent system, og det er derfor ikke muligt at isolere de mangfoldige mekanismer der ligger bag det observerbare. De generative mekanismer må derfor isoleres igennem tanken (ibid: 305). Disse mekanismer udgøres i denne opgave af økonomisk og kulturel kapital.

Pierre Bourdieu er som bekendt socialkonstruktivist, men lægger sig tæt op af kritisk realisme på flere punkter. Særligt når det kommer til struktur-aktør problematikken, hvor dualismen begge steder overskrides (ibid: 301). Samtidig går Bourdieus habitus begreb også godt i spænd med den kritiske realismes principper om kausalt potentiale og generative mekanismer (ibid: 292). Det kan derfor argumenteres for at opgavens teoretiske udgangspunkt er kompatible med dets videnskabelig udgangspunkt.

4.2 Undersøgelsesdesign

Projektets empiri-indsamling er bygget op om som en tværsnitsundersøgelse. Dette skyldes at projektet og den vedliggende undersøgelse, har været underlagt en relativt kort deadline. For at tilføje en tidsdimension til projektet valgte vi derfor, at anvende tidligere undersøgelser omkring sociale klasser og politisk deltagelse, som kan findes i litteraturstudiet.

Da vi i problemstillingen ønsker at undersøge tendenser, kræver vores undersøgelse en inddragelse af et større antal respondenter. Samtidig ønsker vi at efterstræbe en vis form for repræsentation. Derfor har vi valgt at anvende den kvantitative metode til indsamling og bearbejdelse af empiri. Samtidig har mange af de tidligere undersøgelser, som vi har inddraget i litteraturstudiet, ligeledes anvendt kvantitativ metode. Dette øger sammenligningsgrundlaget mellem litteraturstudiet og vores projekt.

Da vi ønsker at påvise tendenser, har vi til vores databehandling hovedsageligt brugt inferentiell statistik. Mere specifikt har vi valgt at lave en bivariat analyse, hvilket betyder at vi i vores statistiske udregninger kigger på to variabler ad gangen. Vi har imidlertid også anvendt deskriptiv statistik i form af en univariat analyse, for at skabe et overblik over vores indsamlede empiri. Disse statistiske analyser er suppleret med en meta-analyse, for at tilføje et forklarende element til de fundne tendenser. Dette gøres ud fra dele af litteraturstudiet og Pierre Bourdieus teorier om felt, habitus og kapitaler.

4.3 Udarbejdelse af spørgeskema

I udarbejdelsen af spørgeskemaet har vi operationaliseret en række teoretiske begreber som vi har ønsket at undersøge. I bilag 1 er der vedlagt et skema, der viser denne proces. I nedenstående vil der blive gået i dybden med en række af begreberne.

I formuleringen af spørgsmålene vedrørende intern politisk effektivitetsfølelse har vi taget udgangspunkt i de formuleringer der blev brugt i medborgerskabundersøgelsen fra 2002. Dette har vi gjort af

flere grunde. For det første for at skabe et bedre sammenligningsgrundlag i forhold til tidligere undersøgelser. For det andet for at anvende anerkendte sproglige vendinger. Dette har været særligt vigtigt ved dette begreb, da det er et følsomt emne at berøre.

For at indfange begrebet politisk deltagelse har vi valgt at opstille et formativt indeks. Dette skyldes at begrebet er kompleks og sammensat af forskellige former for handling. Derfor er det nødvendigt at have flere indikatorer med, for at sikre at alle aspekter af dette teoretiske begreb er dækket (s. 403). Samtidig sikrer indekset os mod det bias at favorisere en særlig form for politisk deltagelse, der kan være særlig socialgruppes foretrukne måde at deltage på.

Da vi i undersøgelsen anskuer klasser ud fra "Klassekamp fra oven"s definition af klassebegrebet har vi valgt ikke at medtage folk under uddannelse eller som holder sabbatår i spørgeskemaundersøgelsen, da disse ikke indgår i klasseinddelingen (Andersen et al., 2012: 72). Klassebegrebet fra "Klassekamp fra oven" fremstår i vores undersøgelse som en komponentvariabel, altså en variabel der består af flere komponenter. I dette tilfælde er komponenterne årlig indkomst og længst afsluttede eksamen. Problemet med denne form for variabel er at man ikke umiddelbart kan se hvilken komponent der skaber et udsving. Derfor har vi valgt også at spørge til komponenterne selvstændigt i spørgeskemaundersøgelse. Dette skyldes også at de to komponenter kan kobles sammen med Bourdieus begreber om kulturel og økonomisk kapital.

I spørgeskemaet har vi valgt at lade respondenterne selv vurdere hvilken klasse de ser sig som værende en del af. Vores klasseinddeling er med andre ord baseret på deres subjektive vurdering af klassetilhørsforhold. Da klassebegrebet som sagt er sammensat af de to komponenter kan der opstå komplikationer, da der ikke nødvendigvis er overensstemmelse mellem dem. Det kunne f.eks. være en ufaglært selvstændig der betaler topskat. Derfor har vi valgt at tilføje en ekstra svarmulighed; "Jeg kan ikke se mig selv i nogle af grupperne". Denne svar kategori valgte 29 respondenter at afkrydse. Det skader vores undersøgelse, da vi ikke kan analysere de respondenter som ikke subjektiv indfanges af klasseindelingen fra klassekamp fra oven. Baggrunden for nødvendigheden af dette valg er at vi har arbejdet med en simplificeret udgave af klasseindelingen fra Klassekamp fra oven.

Den sidste overvejelse vi har gjort os omkring brug af klassekamp fra oven's klasseinddeling er at vi har valgt at slå overklassen og den højere middelklasse sammen til en klasse. Dette skyldes at overklassen kun udgør 1,5% af den samlede befolkning. Derfor mente vi ikke, vi havde ressourcer til at nå ud og indfange et stort nok antal respondenter i denne klasse til at lave en meningsfuld analyse. Den sammenlagte klasse vil i resten af opgaven blive refereret til som overklassen.

Til udarbejdelsen af svarmuligheder i spørgeskemaet har vi anvendt skalering ved at anvende interval og ordinal skalerede variabler som målenivauer. Det ordinale måleniveau anvendte vi dog kun på et enkelt spørgsmål, nemlig spørgsmålet omkring hvor ofte respondenterne drøfter lokal- og nationalpolitik med deres omgangskreds. Hertil valgte vi at anvende en hyppigheds skala (ofte, altid, ofte, nogle gange, sjældent, aldrig). Valget skyldes, at vi her målte på noget mere konkret, end spørgsmålet omkring intern politisk effektivitetsfølelse. Disse spørgsmål er bygget op omkring respondenternes egen følelse af intern politisk effektivitetsfølelse. Denne form for spørgsmål egner interskalerede svarmuligheder sig bedre til at indfange. Vi valgte her at arbejde med en semantisk differentiering på 1 til 5. Dette giver mindre fine og præcise målinger end en skala på 1 til 10. Grunden til at vi har valgt at anvende skalaer fra 1 til 5 er at det gør databehandlingen nemmere pga. færre variabler. Samtidig har vi heller ikke haft en forventning om at kunne skabe en stor nok stikprøve til at arbejde på en så stor skala. Da alle vores skaleringer indeholder en midterkategori, tvinger vi ikke vores respondenter til at have en holdning til pågældende spørgsmål. Dette kan også have en negativ effekt, da respondenterne kan have en tendens til at vælge midterkategorien, da det er nemmere end at tage stilling til spørgsmålet. De resterende spørgsmål omkring løn, køn og social klasse er bygget op omkring det nominelle måleniveau, da svarmulighederne her er gensidigt udelukkende.

4.4 Dataindsamling

Da vi i udarbejdelsen af denne undersøgelse ikke har haft ressourcer til at begrænse vores undersøgelse geografisk til et område, har vi valgt at fokusere på hele Danmark for at få så mange besvarelser som muligt. Det ville dog have været mest optimalt kun at fokusere på en enkel kommune, da forskellige kommuner har forskellige fokus på at inddrage borgerne politisk på lokalplan.

Dataindsamlingen er både sket elektronisk (CAWI) og som uddelt papirudgave (PAPI). Alle besvarelserne har været selvudfyldte, hvilket betyder at interviewpåvirkningen har været minimal. Det kan dog diskuteres om den har været højere ved en af metoderne, alt efter om respondenterne har tillid til nettet, og hvorvidt den personlige omdeling har spillet ind. Da spørgeskemaerne var selvudfyldte var det vigtigt at spørgeskemaet var selvforklarende. For at opnå dette har vi i spørgeskemaet indsat en kort definition for deltagelse på kommunalt og nationalt plan. Dette er også blevet gjort for at gøre yderligere opmærksom på forskellen på to ellers meget lignende spørgsmål. Samtidig er definitionen også med til at mindske respondentens mulighed for fortolkning, hvilket øger validiteten og reliabiliteten.

Vi har udvalgt vores respondenter gennem udvælgelsesteknikken ikke-sandsynlighedsudvælgelse. Dette skyldes at det ikke har været muligt, at udvælge vores respondenter systematisk. For at maksimere vores antal af respondenter har vi anvendt forskellige metoder indenfor ikke-sandsynlighedsudvælgelse.

Her er der tale om grab udvælgelse, sneboldsudvælgelse, frivillig udvælgelse og bekvemmelighedsudvælgelse. Der kan argumenteres for at vi ved at anvende flere metoder har minimeret vore selektionsbias, da de forskellige metoders bias kan udligne hinanden.

Et andet bias under dataindsamling har været selvseleksion og bortfald. Da vi har brugt forskellige facebook-platforme, heriblandt vores egne private profiler, samt diverse grupper, til at distribuere vores spørgeskemaundersøgelser har vi ikke haft et klart overblik over hvor mange der har set undersøgelsen og derfor heller ikke et klart billede af hvor mange og hvem der har valgt at ignorere den. Da vores spørgeskemaundersøgelse handler om politisk deltagelse kan man forestille sig at folk der har lav interesse for politik, heller ikke vil have en interesse i at udfylde et spørgeskema omkring emnet. På den måde kan der være opstået en skævhed. Igennem Surveyxact kan vi dog se, at spørgeskemaet har været åbnet 661 gange. Heraf har blot 301 valgt at påbegynde spørgeskemaet, hvorfra kun 240 har gennemført hele besvarelsen. Det vil altså sige at 61 respondenter har valgt at lukke spørgeskemaet inden de var færdige med det. Dette kan skyldes flere ting. I spørgeskemaet kan man ikke se hvor langt man er i besvarelsene, og der er derfor større chance for at man mister tålmodigheden under udfyldelsen. Samtidig har vi som forskere ikke haft kontrol over udfyldningssituationen og respondenter kan derfor være blevet afbrudt af udefrakommende faktorer som vi ikke har haft kontrol over. En tredje mulighed kan være at nogle af spørgsmålene kan have udløst et frafald. For at tjekke dette har vi lavet et diagram over frafaldet. Dette diagram er vedlagt i bilag 3. Her kan vi se at det største frafald sker ved det første spørgsmål, spørgsmålet om hvorvidt respondenter har stemt ved sidst kommunal og folketingsvalg. Her har vi et frafald på 20 respondenter. Her kan vi mistænke at de folk der ikke har stemt har valgt ikke at besvare spørgsmålet. Disse respondenter kan muligvis have følt at de ikke kunne opfylde undersøgelsens krav. Sammenligner vi stemmeprocent i vores undersøgelse med den samlede stemmeprocent, kan vi se at vi har en højere stemmeprocent, særlig inden for kommunalvalg.

	Valgdeltagelse hele Danmark	Valgdeltagelse vores undersøgelse
Folketingsvalg 2015	85,9 %	97,2%
Kommunalvalg 2013	71,9 %	91,7%

Kilde folketingsvalg: Folketinget. 2015

Kilde kommunalvalg: Scheelke: 2014

I udarbejdelsen af spørgeskemaet har vi forsøgt at minimere bortfaldet, og øge antallet af besvarelser ved at tage en række forbehold. Vi har gjort opmærksom på at undersøgelsen er anonym. Samtidig har vi også

valgt at indsætte Syddansk Universitets logo i selve spørgeskemaets design for at skabe en større troværdighed omkring undersøgelsen. Når vi har delt spørgeskemaet på diverse facebook-platforme har vi forsøgt at lave en god og personlig introduktion til spørgeskemaet, og samtidig har vi forsøgt at skabe et pænt og nemt forståeligt skema. Den følgende meddelelse er blevet vedlagt når spørgeskemaet er blevet delt:

“SØGER HJÆLP! Vi er en gruppe studerende fra Syddansk Universitet i Esbjerg som søger respondenter på vores survey undersøgelse.

I studiet undersøger vi forholdet mellem politisk deltagelse og befolkningsgrupper i Danmark.

OBS, OBS, OBS! For at besvare skal man være færdiguddannet :) Det vil derfor være en STOR hjælp, hvis I ville spørge jeres forældre og bekendte om de kunne være interesserede i at besvare :)

Besvarelsen er selvfølgelig anonym.

Mange tak for din hjælp!

Mvh. Marie Feddersen, Mads Moesner Jensen og Erik Folkmar Andersen.

Link, hvis folk ønsker at dele survey'en: “

4.5 Databehandling

Vores kvantitative data er blevet indsamlet igennem programmet SurveyExact. Vi kan dog ikke udføre vores statistiske analyse i dette program, og derfor har vi flyttet vores data til databehandlingsprogrammet SPSS. I dette program har vi omkodet besvarelsernes værdier efter det princip at lave tal giver en lav score ved et begreb f.eks. politisk deltagelse, mens et højt tal omvendt giver en høj score. Scorer en respondent f.eks. 0 ved politisk deltagelse, er respondenterne overhovedet ikke politisk aktive på det gældende område. Samtidig kvantificeres de besvarelser der er besvaret gennem kategorier, så en statistisk analyse muliggøres.

Inden vi er begyndt med selve analysen har vi fjernet de respondenter der ikke har gennemført hele undersøgelsen. Her er 56 respondenter blevet fjernet. Dette er blevet gjort da spørgsmålet om klasseplacering er placeret til sidst i spørgeskemaet, og hvis respondenterne ikke er nået hertil er deres besvarelser ikke brugbare for os.

Herefter har vi fjernet de respondenter der ikke kunne placere sig i en af de fire klasser. I dette tilfælde har vi fjernet 29 respondenter. Hermed har vi 216 gyldige besvarelser. Disse er yderligere blevet opdelt i subgrupper som udgøres af vores fire sociale klasser: 30 besvarelser fra overklassen, 107 besvarelser fra middelklassen, 57 besvarelser fra arbejderklassen og 22 besvarelser fra underklassen. Subgruppernes små størrelser påvirker repræsentativiteten i en negativ retning. Samtidig giver det også nogle komplikatio-

ner i forhold til opfyldelse af forudsætningerne for at foretage chi²-tests, hvor det forventede antal skal være på mindst 5. Derfor har vi ikke kunne lave en chi²-test, som vi oprindeligt havde planlagt. Vi har i stedet valgt at lave en Anova-test.

Igennem ANOVA-test sammenligner vi middeltallene fra flere subgrupper, i vores tilfælde de sociale klasser. Nulhypotesen vil her være at middelværdierne er ens, mens den alternative hypotese vil være at mindst en af middelværdierne er anderledes. Taget opgavens omfang i betragtning, har vi vurderet at det ikke har været hensigtsmæssigt at lave en post hoc analyse. Vi vil dog gøre opmærksom på at dette vil være yderst relevant i større opgaver.

For at kunne lave en ANOVA-test skal følgende 3 parametre dog være opfyldt; konstant varians, normalitet og uafhængighed. Derfor har vi også lavet en levne-test, for at teste hvorvidt stikprøverne lever op til kravet om varians-homogenitet. Dette krav lever stikprøverne ikke op til ved 3 test. Vi har derfor været nødt til at lave en non-paramatisk test, med andre ord en test hvor variansen ikke indgår i teststørelsen. Da vi arbejder med flere middelværdier end to anvender vi en Kruskal-Wallis-test til dette formål.

Spørgsmålet om politisk deltagelse er som nævnt tidligere udformet som et formativt indeks. Inden vi har lavet en ANOVA-test på dette spørgsmål har vi kvantificeret kategorierne således, at man har fået tildelt værdien 1 hvis man har svaret ja og værdien 0 hvis man har svaret nej. Det samlede antal værdier er blevet adderet, så man i politisk deltagelse på national plan kan score mellem 0 og 7 point, mens man i politisk deltagelse kan score mellem 0 og 8 point.

Da vores stikprøve har været meget lille har vi fundet det acceptabelt at arbejde med et signifikansniveauet til 10%. Vi har dog enkelte test hvor vi opnår en signifikant forskel på et signifikant niveau på 5%.

4.6 Validitet

Validitet er enormt vigtigt for en undersøgelses brugbarhed og gyldighed. Er en undersøgelse ikke valid, kan den ofte gøre mere skade end gavn. Teoretisk skelnes der mellem intern og ekstern validitet.

Starter vi med at kigge på den interne validitet, som omhandler hvorvidt man måler det som man ønsker at måle, har vi foretaget forskellige forbehold for at opnå en så høj validitet som muligt. Under udarbejdelsen af spørgeskemaet har vi sørget for at hvert enkelt spørgsmål kun dækker et enkelt teoretisk begreb. Dette gør at vi har større sikkerhed omkring hvad der måles på, og at andre parametre ikke spiller ind på svaret. Det kan dog diskuteres om spørgsmålet, omhandlende hvor ofte der snakkes med familie, venner og/eller bekendte om politik, ikke kun dækker politisk interesserede netværk. Her kan der argumen-

teres for at det også delvist måler den interne politiske effektivitetsfølelse. Dette skyldes at folk med større intern effektivitetsfølelse muligvis vil have en tendens til oftere at snakke om politik, da de har en højere selvtillid på dette område. Dette er vigtigt at være opmærksom på under selve analysen. Validitet trækkes dog op af, at vi har spurgt ind til intern politisk effektivitetsfølelse og størrelsen af det politisk interesserede netværk hver for sig ved andre spørgsmål.

I spørgsmålet omkring politisk deltagelse beder vi vores respondenter om at svare på om de inden for de sidste to år har været politisk aktive ved en række parametre. Dette kan give et hukommelse-bias, særligt når en række af parametrene ikke har særlig stor indflydelse på deres liv, f.eks. deltagelse i en underskriftindsamling. Derfor kan vi forvente at respondenterne muligvis afkrydser færre felter, end de reelt har deltaget i.

En anden måde vi har forsøgt at opnå en høj intern validitet på er ved at bruge hverdagsprog. Vi har gjort sproget så enkelt som muligt for at sikre at ingen af klasserne har haft svært ved at forstå spørgsmålene. Hvis vi havde benyttet os af akademisk sprog kunne man forestille sig, at de lavere klasser måske ville have haft svært ved at forstå spørgsmålene korrekt, og dermed ville vi ikke kunne være sikre på at alle respondenternes besvarelser er gyldige. For at sikre os at vi har anvendt forståelige formuleringer og dækkende svarkategorier har vi inden udsendelse af spørgeskemaet lavet en pilotundersøgelse. Her har vi testet spørgeskemaet på respondenter fra hvert af de fire klasseniveauer og endte med en række små justeringer. På denne måde arbejder vi med content validity.

For at øge opgavens interne validitet yderligere kunne vi have justeret vores statistiske analyser for kapitaler for øvrige baggrundsvariabler, der kan have haft en indvirkning på resultatet. Her skulle delen om den økonomiske kapital kontrolleres for baggrundsvariablerne køn, alder og uddannelse, mens kulturel kapital skulle justeres efter køn, alder og indkomst. Dette har dog ikke været muligt, hverken med vores kompetencer eller størrelsen og udformning af undersøgelsen.

Intern validitet handler også om at man skal sikre sig, at den stikprøve man udvælger er repræsentativ for den population som man ønsker at dække. Dette mål har været svært at nå da vi har valgt at arbejde med en kæmpe population, nemlig alle færdiguddannede i Danmark. Valget skyldes at vi har ønsket at samle så mange respondenter som muligt på relativt kort tid. Når vi skal vurdere denne del af den interne validitet er det relevant at holde vores stikprøve op mod en stikprøveramme. Her har vi valgt at tage udgangspunkt i klassekamp fra oven procentvise inddeling af danskerne i klasser.

	Klassekamp fra oven	Vores undersøgelse
Overklassen	11,5%	13,9%
Middelklassen	23%	49,6%
Arbejderklassen	45%	26,4%
Underklassen	21%	10,2%

Som det fremgår af ovenstående skema har vi en stor overrepræsentation af middelklassen, samt en underrepræsentation af arbejderklassen og underklassen. Hvis vi havde haft flere ressourcer og bedre overblik kunne vi med fordel have lavet kvotasampling for at opnå en større repræsentation, af de underrepræsenterede klasser. Kigger vi på den kønsmæssige sammensætning kan vi se, at vi har en forholdsvis stor andel af kvinder (67,6%). Dette har betydning for vores undersøgelses resultat, da det fremgår i tidligere undersøgelser at kvinder er en smule mindre politisk aktive (jævnfør litteraturstudiet). Kigger vi på antallet af vores stikprøver består de brugbare besvarelser af 216 respondenter. Dette er en forholdsvis lille stikprøve, derfor kan vi ikke forvente en stor repræsentativitet, men vores undersøgelse kan anvendes til at påpege mulige tendenser, der fremtidigt kan undersøges i større studier. Vi kompenserer for det forholdsvis beskedne antal respondenter ved at vi i vores litteraturstudie, har kigget på lignende studier med store, fyldestgørende, datasæt og har holdt disse resultater op imod vores egne.

Da vi som nævnt i ovenstående har valgt at arbejde med alle færdiguddannede i Danmark som vores population, giver det ikke meget mening at snakke om ekstern validitet, da ekstern validitet omhandler undersøgelsens generaliserbarhed til andre populationer. Hvis vi havde haft flere ressourcer til at afgrænse vores undersøgelse til en enkelt kommune, havde det givet mening at snakke om ekstern validitet.

4.7 Reliabilitet

Når vi kigger på reliabilitet kigger vi på undersøgelsens pålidelighed og reproducerbarhed. At en måling er pålidelig og reproducerbar vil sige at den er stabil og fri for tilfældige udsving. Dette har vi forsøgt at imødegå gennem en klar begrebsafklaring ved spørgsmålene. Som nævnt i forrige afsnit måler hvert spørgsmål, undtagen et, kun på et begreb. Vi har også forsøgt at øge reliabiliteten ved at anvende og/eller tage udgangspunkt standardisere spørgsmål, da disse spørgsmål allerede er blevet testet. Vores pilotundersø-

gelse af spørgeskemaet har også øget reliabiliteten. Hvis vi havde haft flere ressourcer kunne vi have testet vores reliabilitet og forbedret den gennem test-retest reliability og/eller parallel form reliability.

5 Analyse

I denne del af opgaven præsenteres en fortolkning af de empiriske resultater der har været relevante for besvarelse af vores problemformulering; *“Hvorvidt der er en sammenhæng mellem politisk deltagelse og social klasse, og hvorvidt denne sammenhæng er varierende på nationalt og kommunalt plan?”* Først vil den generelle forskel på nationalt og kommunalt plan gennemgås. Herefter gennemgås forskellen ud fra økonomisk og kulturel kapital. Afslutningsvis præsenteres en sammenfatning af tidligere afsnits resultater.

5.1 Klasser

I denne del af analysen vil betydningen af respondenternes klassesilhørsforhold for politisk deltagelse, intern politisk effektivitetsfølelse og politisk netværk blive undersøgt. Dette gøres igennem tabellerne tabel 1 og 2, samt anova-testene som ses i tabel 3 og 5. I første del gennemgås det nationale plan, som efterfølges af en gennemgang af det kommunale plan. Afslutningvis vil disse to planer blive sammenlignet.

Nationalt plan

I tabel 1 (kan ses i bilag 4) der viser sammenhængen mellem klasser og nationalpolitisk deltagelse i procent, ses det, at overklassen suverænt er den klasse der er mest nationalpolitisk aktiv. Ved samtlige 8 spørgsmål vedrørende den nationalpolitiske deltagelse, er overklassen den af de fire klasser der deltager mest.

Det kommer især til udtryk ved spørgsmålet *“Har du inden for de sidste to år lavet opslag på sociale medier vedrørende nationale forhold?”*. Her tilkendegiver hele 50% af overklassen af de har skrevet nationalpolitiske opslag på de sociale medier, hvorimod kun 24,3% af middelklassen, 22,8% af arbejderklassen og 9,1% af underklassen svarer ja til samme spørgsmål (Bilag: 4, Tabel: 1).

Et andet område hvor overklassen overlegent deltager mere end de andre tre klasser, er på det område der omhandler at kontakte pressen vedrørende nationalpolitiske emner. Her svarer hele 20% af overklassen at de inden for de sidste to år har kontaktet pressen, hvorimod kun 6,5% af middelklassen, 8,8% af arbejderklassen og 4,5% af underklassen svarer ja til samme spørgsmål (Bilag: 4, Tabel: 1).

Derudover er overklassen især også betydeligt mere nationalpolitisk aktiv på de områder der omhandler medlemskab i politiske partier og deltagelse i demonstrationer og strejker. Dette hænger godt sammen med at flere af vores litteraturstudier, påpeger at højere uddannelse og højere indkomst, fører til større politisk deltagelse.

Det eneste område hvor der ikke er en betydelig forskel på de fire klassers nationalpolitiske deltagelse, er til spørgsmålet om hvorvidt respondenterne stemte ved sidste folketingsvalg. Her svarede 100% af overklassen, 98,1% af middelklassen, 94,7% af arbejderklassen og 95,5% af underklassen ja til at de stemte. Dette kan hænge sammen med at valgdeltagelsen i Danmark generelt er meget høj (85,9%) (Bilag: 4, Tabel: 1).

Da undersøgelsens stikprøve har været forholdsvis lille, har det ikke været muligt at teste de ovenstående procentsatser for afhængighed, da de ikke lever op til kravene for en chi2-test. Derimod har det været muligt at lave en ANOVA-test som ses i bilag 4, tabel 3. Her er alle værdierne for nationalpolitisk deltagelse, som er vist i bilag 4, tabel 1, slået sammen til en værdi, med undtagelse af den nationale valgdeltagelse, der helt er udeladt i denne tabel. Baggrunden for at valgdeltagelse ikke er inddraget i ANOVA-testen, er at vi tydeligt i I bilag 4, tabel 1, ikke kan se en forskel på klasserne.

Bilag 4, tabel 3 indeholder derudover også ANOVA-test over klassernes politisk interesserede omgangskreds, hvor ofte klasserne snakker politik med deres omgangskreds, hvor svært klasserne har det med at følge med i nationalpolitik samt hvor rustet klasserne føler sig til at deltage i debatter på nationalplan.

Af tabellen fremgår det, at der under alle punkter undtagen et, er en signifikant forskel i middelværdierne, når man kigger på de sociale klassers betydning på det nationalpolitiske plan med et signifikansniveau på 5%. Ved det sidste punkt – nemlig spørgsmålet om den nationalpolitiske deltagelse, er der en signifikant forskel i middelværdierne med et signifikansniveau på 10%.

At der ved spørgsmålet om nationalpolitisk deltagelse er en signifikant forskel, stemmer som tidligere nævnt godt overens med vores viden fra litteraturstudiet om, at uddannelse fører til større politisk deltagelse. I tabellen ses det at middelværdien for overklassens nationalpolitiske deltagelse er over dobbelt så høj som middelværdien for underklassens nationalpolitiske deltagelse. Det er altså helt tydeligt afgørende hvilken klasse – og altså hvor høj en uddannelse og indkomst man har, når det kommer til den nationalpolitisk deltagelse.

At der er en signifikant forskel på de sociale klassers nationalpolitiske deltagelse, stemmer også godt overens med Bourdieus begreber om habitus, kapitaler og de politiske felt. Der er grund til at antage,

at respondenter i de højere klasser, på grund af deres habitus og kapitaler er i besiddelse af nogle ressourcer og kompetencer, der i højere grad gør dem i stand til at deltage aktivt i politik på national plan, end respondenterne i de lavere klasser.

I bilag 4, tabel 1 så vi, at et punkt hvor overklassen for alvor deltager mere på det nationalpolitiske plan end de resterende klasser, er det punkt der omhandler nationalpolitiske opslag på de sociale medier. Dette kan højst sandsynligt have noget at gøre med, at overklassen i form af deres større kulturelle kapital, er i stand til at beherske den politiske kulturs sproglige koder, og derfor i højere grad end de lavere klasser har lyst til at deltage i den politiske debat på de sociale medier. Hvorvidt den kulturelle kapital spiller en afgørende rolle for overklassens signifikante overlegenhed, vil dog først blevet endeligt belyst senere i analysen.

At beherskelsen af den politiske kulturs sproglige koder i form af den kulturelle kapital, er af stor betydning, bliver også underbygget af, at der er en signifikant forskel i middelværdierne med et signifikansniveau på 5%, når man kigger på de sociale klassers betydning for hvor godt respondenterne føler sig rustet til at deltage sprogligt i debatter på nationalt plan. Her bliver det altså bekræftet, at højere kulturel kapital giver højere politisk selvtillid og dermed også større intern politisk effektivitetsfølelse når det kommer til at deltage i politiske debatter, og det kan altså være en god forklaring på hvorfor, at overklassen i så betydeligt højere grad end de andre klasser er aktive i den nationalpolitiske debat.

At den interne politiske effektivitetsfølelse er størst hos de højere klasser, ses igen ved at der er en signifikant forskel i middelværdierne med et signifikansniveau på 5%, når man kigger på de sociale klassers betydning for hvor svært respondenterne har det med at følge med i nationalpolitik. Dette vidner igen om at de højere klassers kapitaler og habitus, giver dem nogle ressourcer der gør, at de har nemmere ved at følge med i det politiske felt.

Når det kommer til størrelsen af respondenternes politisk interesserede omgangskreds og hvor ofte respondenterne diskuterer politik med deres omgangskreds, finder vi igen en signifikant forskel i middelværdierne med et signifikansniveau på 5%. Dette kan skyldes at folk fra de højere klasser oftere omgås andre fra de højere klasser, der på grund af de højere kapitaler også har lettere ved at begå sig i det politiske felt, og derfor har større interesse i at diskutere og følge med i politik. Der tegner sig altså her igen et billede af at overklassen har en større grad af intern politisk effektivitetsfølelse.

For at sammenligne det nationale niveau med det kommunale niveau følger her en analyse af klassernes politiske deltagelse på det kommunale niveau.

Kommunalt plan

Bilag 4, tabel 2 viser de forskellige klasser svar på 9 spørgsmål, der omhandler politisk deltagelse på kommunalt niveau. Tallene i tabellen viser procentdelen af respondenter fra de forskellige grupper, der har svaret ja til de forskellige spørgsmål, samt antallet af respondenter der har svaret ja.

Ud fra tabellen fremgår det at overklassen dominerer i forhold til politisk deltagelse på kommunalt niveau. Procentvist har respondenterne fra overklassen har nemlig hyppigst svaret ja, til alle spørgsmål undtagen det som handler om hvorvidt man har deltaget i en underskriftsindsamling inden for de sidste to år. Til dette spørgsmål er det middelklassen der procentvist har flest respondenter der har svaret ja (33,6%), dog efterfulgt af overklassen (30%).

Det er svært at sige hvorfor middelklassen er den dominerende klasse ved netop dette spørgsmål, men det skyldes givetvist at godt og vel halvdelen af vores respondenter tilhører middelklassen.

Ved alle de øvrige spørgsmål er overklassen som sagt den klasse der procentvist har svaret ja flest gange. De steder hvor overklassen ser ud til at være mest dominerende, er ved spørgsmålene omkring hvorvidt respondenter inden for de sidste to år: har haft et medlemskab eller været aktiv inden for en lokalforening, har kontaktet en lokalpolitiker eller en lokal embedsmand, har kontaktet pressen, har ophængt plakater eller fremvist badge/kampagneklistermærke, og har deltaget i demonstrationer eller strejker. Ved alle disse spørgsmål overgår overklassen de andre klasser med 7,6 procentpoint eller mere. Herudover skal det nævnes at overklassen med 96,7%, er den klasse som procentvist har flest respondenter der stemte ved sidste kommunalvalg, dog forholdsvist tæt forfulgt af de andre klasser, som har henholdsvis 91,6%, 89,5% og 90,9%(Bilag: 4, Tabel: 2).

Det skal også nævnes at middelklassen og underklassen, procentvist begge ligger som nummer to i forhold til "ja'er" i 4 tilfælde, mens arbejderklassen enten ligger nummer 3 eller 4 ved samtlige spørgsmål. Det ser altså ifølge vores stikprøve ud som om at underklassen har en højere grad af politisk deltagelse på kommunalt niveau end arbejderklassen, selvom denne rangerer "højere" end underklassen i "klassekamp fra ovens" klasseinddeling. Om denne tendens igen skyldes bias i forhold til stikprøven er svært at sige. Det er i det hele taget svært at sige hvor stor forskel der egentlig er på klasserne, i forhold til politisk deltagelse på kommunalt niveau. Derfor har vi lavet en ANOVA-test for at finde ud af om der er signifikant forskel mellem klasserne. ANOVA-testen er illustreret i bilag 4, tabel 5.

I ANOVA-testen er spørgsmålet om hvorvidt respondenterne stemte ved sidste kommunalvalg taget ud, og de resterende 8 spørgsmål er blevet lagt sammen i en variabel, og derudover er der blevet tilføjet 4 nye variabler i form af 4 spørgsmål som handler om: hvor ofte respondenterne snakker om kommunalpolitik med sin omgangskreds, hvor stor del af respondentens omgangskreds der går op i kommunalpolitik, hvor rustet føler respondenterne sig til sprogligt at deltage i debatter på kommunalt plan og hvor svært har respondenterne det med at følge med i kommunalpolitik. Ved spørgsmålet omkring hvor ofte respondenterne snakker om kommunalpolitik med sin omgangskreds, er der grundet manglende varianshomogenitet blevet lavet en Kruskal-Wallis-test for at finde p-værdien.

Ud fra et signifikansniveau på 5% er der ingen signifikant forskel på klasserne i nogen af variablerne, men hvis man hæver signifikansniveauet til 10% så er der en enkel variabel der stikker ud. Ved spørgsmålet om hvor rustet respondenterne føler sig til sprogligt at deltage i debatter på kommunalt plan ligger p-værdien på 0,085, og der er derfor signifikant forskel på respondenternes svar i forhold til hvilken klasse de hører til. Ved denne variabel er det overklassen der har den højeste middelværdi, og det er dermed også overklassen der føler sig bedst rustet til sprogligt at deltage i debatter på nationalt plan. Ligesom i afsnittet om klassernes politiske deltagelse på nationalt plan, så er der belæg for at sige at denne forskel er et billede af overklassens habitus i forhold til det politiske felt.

Ved de andre variabler viser p-værdierne at der ikke er signifikant forskel mellem klasserne, heller ikke hvis man hæver signifikansniveauet til 10%. P-værdierne ligger her på 0,174 ved kommunalpolitisk deltagelse, 0,451 ved spørgsmålet om hvor ofte respondenterne snakker om kommunalpolitik med sin omgangskreds, 0,319 ved spørgsmålet om hvor stor en del af respondentens omgangskreds der går op i kommunalpolitik og 0,676 ved spørgsmålet om svært respondenterne har det med at følge med i kommunalpolitik.

Selvom der ikke er signifikant forskel på klasserne i disse 4 variabler, så er det værd at notere sig at overklassen scorer de højeste middelværdier i 3 af de 4 variabler. Det er også værd at notere sig at der ikke for alvor er nogen af de andre klasser, der dominerer i forhold til middelværdier i de 3 variabler hvor overklassen scorer højest, selvom man måske kunne argumentere for at middelklassen har en tendens til at have lidt højere middelværdier end underklassen, og at underklassen har en tendens til at have lidt højere middelværdier end arbejderklassen. Der er derfor ikke belæg for at sige at der er en stødt stigende sammenhæng fra underklassen til overklassen, i forhold til politisk deltagelse på kommunalt plan, selvom flere kilder i litteraturstudiet hævder at dette er tilfældet. Dette skal dog måske ses som et produkt af størrelsen på vores stikprøve.

Selvom der kun er signifikant forskel på klasserne i et enkelt tilfælde, så er der alligevel en tendens til at overklassen scorer højere end de andre klasser. Dette stemmer meget godt overens med flere af kilderne i litteraturstudiet. Man skal dog huske på at forskellen ikke er nær så stor på kommunalt plan som den er på nationalt niveau, hvor samtlige variabler har signifikante p-værdier.

Udover at være den klasse der deltager mest politisk på kommunalt plan, så fremgår de af både tabel 2 og 4, at overklassen har flere forskellige politiske deltagelsesformer end de andre klasser. Denne tendens ligger ret godt i tråd med det der står i kilden "Over-Danmark og under-Danmark", om at personer har flere forskellige politiske deltagelsesformer jo længere deres uddannelse er, fordi overklassen ifølge "Klassekamp fra oven" klassemodel typisk har de længste uddannelser.

Hvis man kigger på spørgsmålet om hvor stor en del af respondentens omgangskreds der går op i kommunalpolitik, så er det meget interessant at se, at det her er middelklassen der har scoret den største middelværdi (2,4579). Overklassen ligger dog lige efter med en middelværdi på 2,3. Hvis man antager at en person fra middelklassen, har en omgangskreds der primært består af andre personer fra middelklassen, så lader det altså til at middelklassen er den klasse der går mest op i kommunalpolitik.

Sammenligning af nationalt vs. kommunalt plan

Hvis man skal sammenligne det nationale niveau med det kommunale niveau, så ses det at der er langt større signifikant forskel mellem klassernes politiske deltagelse på nationalt niveau end der er på kommunalt niveau. På det nationale niveau er der signifikant forskel ved alle variabler, imens der på det kommunale niveau kun er signifikant forskel ved en enkelt variabel, vel og mærke ved et signifikansniveau på 10%.

Kigger man på tabel 1 og 2 i bilag 4, samt på de dertilhørende p-værdier i tabel 3 og 5 vedrørende variablerne nationalpolitisk deltagelse og kommunalpolitisk deltagelse, ses der nogle klare forskelle på klassernes grad af politisk deltagelse. Disse forskelle kommer især til udtryk når man ser på hvorvidt respondenterne har lavet politiske opslag på de sociale medier. Til spørgsmålet om hvorvidt respondenterne har lavet opslag på de sociale medier vedrørende nationalpolitiske emner indenfor de sidste 2 år, svarer hele 50 % af overklassen ja. Til det samme spørgsmål vedrørende kommunalpolitiske emner, svarer 20 % af overklassen ja, hvilket er hele 30 procentpoint lavere end ved det nationale niveau. Noget kunne altså godt tyde på at national politik i højere grad har overklassens interesse. Ud fra de andre tal i tabellen ser det også ud til at overklassen er dominerende i forhold til politisk deltagelse på det nationale niveau.

Ser man på det kommunale niveau er der som tidligere nævnt ikke særlig stor forskel mellem klasserne. Det kan skyldes at kommunalpolitik er mere håndgribeligt for de lavere klasser, hvilket hænger godt sammen med kilden i vores litteraturstudie, hvor Jørgen Goul Andersen beskriver hvordan det er lettere at deltage i kommunalpolitik end nationalpolitik. Det at det er mere håndgribeligt kan skyldes at det kommunale niveau ligger tættere på borgerne og derfor nemmere at relatere til og deltage i. Desuden vedrører de opgaver som kommunerne varetager borgerne i større grad i deres dagligdag. Fx i forhold til folkeskoler, børnehaver og ældrepleje.

5.2 Økonomisk kapital

I dette afsnit vil betydningen af respondenternes økonomiske kapital for deres politiske deltagelse, intern effektivitetsfølelse og politiske netværk blive undersøgt. Dette gøres gennem en anova-test som ses i bilag 4, tabel 7 og 8, hvor den gennemgående kategoriske variabel har været respondenternes årsindkomst. Årsindkomst-kategorierne er inddelt efter samme principper som er brugt i klassekamp fra oven klasseopdeling.

Undersøgelsens anova-test finder ingen signifikant forskel i middelværdierne på kommuneplan på et signifikansniveau på 10%. Kigger vi derimod på det nationale plan finder vi to spørgsmål, hvor der er signifikant forskel i middelværdierne. Det første spørgsmål omhandler hvorvidt respondenterne føler sig rustet til sprogligt at deltage i debatten på national plan. Her er middelværdien signifikant forskellig på et signifikansniveau på 10%. Det andet spørgsmål omhandler hvorvidt respondenterne har svært ved at følge med i national politik, hvor middelværdierne er signifikant forskellige på et signifikansniveau på 5%. Begge spørgsmål omhandler den interne politiske effektivitetsfølelse.

At vi i vores statistiske test ikke finder nogen signifikant forskel på politisk deltagelse på hverken kommunal plan eller national plan stemmer godt overens med vores viden fra litteraturstudiet. Her viser værdiundersøgelsen at der ikke er en signifikant forskel på høj og lav indkomst når det kommer til politisk deltagelse, og hvis en sådan forskel findes forsvinder den hvis der justeres for øvrige baggrundsvariable som køn, alder og uddannelse (Levinsen, 2011: 190). Dette bakkes op af Goul Andersen der ikke mener at økonomisk ulighed ikke er en afgørende faktor for uligheden i hverken politisk deltagelse eller politisk engagement (Andersen, 2004: 409f).

Når det kommer til størrelsen af respondenternes politisk interesserede omgangskreds og hvor ofte der diskuteres politik med denne omgangskreds finder vi heller ingen signifikant forskel på middelværdierne. Ud fra dette må vi antage at den økonomiske kapital ikke spiller ind på dette område.

At vi i vores undersøgelse derimod finder en signifikant forskel i respondenternes middelværdi når det kommer til intern politisk effektivitetsfølelse, stemmer overens med bogen "Over -Danmark og under-Danmark"s undersøgelser, der viser at jo større økonomisk kapital, jo større politisk effektivitetsfølelse. At vi kun kan finde den signifikante forskel på national plan kan vores litteraturstudie dog ikke hjælpe os med at forklare. Vi forsøger i stedet at forklare denne forskel igennem Bourdieus begreber omkring habitus og det politiske felt. Kigger vi først på spørgsmålet omkring hvorvidt respondenten sprogligt føler sig rustet til at deltage i debatten på nationale plan, kan vi se at respondenter med den højeste økonomisk kapital føler sig væsentlig bedre rustet når vi kigger i forskellen på middelværdierne.

Dette kan skyldes at mange af de respondenter med en høj økonomisk kapital, samtidig også har en høj kulturel kapital i hvert fald hvis man ser der ud fra "klassekamp fra oven" klassemodel. Samtidig kan det være at personer med høj økonomisk kapital har mere selvtillid i det politiske felt, da disse personer ligger øverst i samfundet, hvilket må forventes at give noget grundlæggende selvtillid og tro på at man kan gøre sig gældende i det politiske felt.

Kigger vi på spørgsmålet omkring hvor let respondenten har ved at følge med i nationalpolitik, ser vi igen at respondenterne med høj indkomsts middelværdi både skiller sig ud og er markant højere. Baggrunden for dette kan være at økonomiske aspekter oftere debateres på national plan, da det er her de store beslutninger træffes og finansloven vedtages. Dette gør at en stor del af tankegangen på det nationalpolitiske felt følger en økonomisk tankegang.

5.3 Kulturel kapital

I dette afsnit vil betydningen af respondenternes kulturelle kapital for deres politiske deltagelse, intern effektivitetsfølelse og politiske netværk undersøges. Dette gøres igennem en anova-test, hvor den gennemgående kategoriske variabel har været respondenternes uddannelsesniveau. Her skelnes der mellem de tre uddannelses niveauer der anvendes i klasseinddelingen i klassekamp fra oven: 1.) lang videregående uddannelse 2.) kort og mellemlang uddannelse 3) erhversfaglig og ufaglært.

Overordnet viste anova-testene signifikant forskel i middelværdierne på national plan ved alle spørgsmålene på et signifikansniveau på 5%. Dette ses i tabel 9 i bilag 4. På kommunalt plan viser testen en forskel i middelværdierne på to spørgsmål ved et signifikansniveau på 5% og et spørgsmål på et signifikansniveau på 10%. Som det fremgår i bilag 4, tabel 5, er der her tale om spørgsmålet omkring hvor stor del af respondentens omgangskreds og hvor godt rustet sprogligt respondenten føler sig til at deltage i debatter på kommu-

nal plan som er signifikant på et signifikansniveauet 5%, mens spørgsmålet om hvor nemt respondenterne havde med at følge med som er signifikant på et signifikansniveau på 10%.

Starter vi med at kigge på respondenternes interne politiske effektivitetsfølelse, ser vi som nævnt i ovenstående, at der er en signifikant forskel både på nationalt og kommunalt plan. Ses der på forskellen i disse middelværdier er den gennemgående tendens konsekvent at jo højere uddannelse, jo højere middelværdi. Dette stemmer overens med vores viden fra litteraturstudiet. Her konkluderer bogen "over-danmark og under-danmark" at personer med længere uddannelse generelt har en større politisk effektivitetsfølelse.

Kigger vi på det konkrete spørgsmål, indenfor intern politisk effektivitetsfølelse omkring hvorvidt respondenterne føler sig sprogligt rustet til at deltage på henholdsvis kommunalt og nationalt plan, er det relevant at kigge på Gitte Haris phd projekt "Hvad betyder klasser". Her argumenterer hun for at folk med lavere uddannelse politisk formulerer sig mere konkret og direkte når de taler om politik, hvorimod at folk med en længerevarende uddannelse formulerer sig mere abstrakt og nuanceret. Kigger vi på det politiske felt er der en fælles illusion om at den argumentationsform som de længerevarende uddannede anvender er mere velset, med andre ord at kommunikation på et højere taksonomisk niveau giver mere symbolsk kapital. Her kan man tale om en objektiv eksklusion der virker i sammenspil med en subjektiv selveksklusion. Objektiv da de lavere klassers argumentation ikke anses som værende legitime. Da alle indenfor feltet er underlagt denne illuso, så vil individer der ikke kan formulere sig på samme taksonomiske niveau, derfor føle at de har mindre indflydelse på debatten. Som et resultat af dette mindskes den interne politiske effektivitetsfølelse, og i denne forbindelse kan der være tale om en subjektiv selveksklusion. Hvor individet grundet sin manglende evne til at formulere sig, vælger at udeblive fra debatten.

Kigger vi på spørgsmålet om hvor svært respondenterne har ved at følge med i politik, fandt vi her også både en forskel på kommunalt og nationalt plan. Denne forskel på begge niveauer kan skyldes at den argumentationsform der anses som værende legitim på det politiske felt, som nævnt tidligere er den argumentationsform de længere uddannede anvender. Det er derfor sværere for respondenter at følge med, da denne argumentationsform ikke er indlejret i deres habitus. Her kan der ligesom i tidligere afsnit være tale om indvirkning af samspil mellem objektiv eksklusion og subjektiv selveksklusion.

Går vi en smule mere i dybden med forskellene på middelværdierne ved intern politisk effektivitetsfølelse, ses det at respondenterne med lang videregående uddannelses middelværdier adskiller sig markant fra de resterende to uddannelsesniveauer. Her kan det antages at respondenterne med lang vide-

regående uddannelse er dominerende på dette felt. Man kan her snakke om et A og B hold inden for intern politisk effektivitetsfølelse. Med dette menes der, at individer enten enten føler at de har en høj eller lav intern politisk effektivitetsfølelse.

Kigger vi på størrelsen af ens netværk med interesse for politik ser vi igen både en signifikant forskel på nationalt og kommunalt plan. Dette stemmer godt overens med en tidligere undersøgelse foretaget af Nie mfl., som viser at højtuddannede har lettere ved at udvikle et større politisk netværk (Levinsen, 2011:190).

Kiggendes nu på hvor ofte respondenterne snakker politik med deres netværk ser vi dog kun en signifikant forskel på nationalt plan. At denne signifikante forskel ikke ses på kommunalt plan kan skyldes at de emner der snakkes om når der diskuteres på kommunalt plan, har større indflydelse på respondenternes hverdag. Der kan f.eks. være tale om en lukning af en lokal skole eller ændringer i byplanlægningen. Det kan derfor være mere nærliggende at bringe disse emner på banen i en samtale med venner, familien og bekendte. Hvorimod det muligvis kræver mere at inddrage emner der ikke har klar direkte relevans for ens hverdag. Her kan diskussionen lettere komme op på et mere abstrakt niveau, der kræver en større kulturel kapital. Vender vi tilbage til den interne effektivitetsfølelse fandt vi som nævnt tidligere en signifikant forskel både på nationalt og kommunalt plan, den forskel var dog ikke signifikant på samme signifikansniveau. På nationalt plan var den signifikant på et signifikansniveau på 5%, mens signifikansniveauet på kommunalt plan var 10%. Med andre ord var forskellen mellem uddannelsesniveauer evne til at følge med i politik størst. Dette kan være en af de medvirkende faktorer til at vi kun ser en signifikant forskel i hvor ofte der snakkes politik på det nationale plan.

Når det kommer til politisk deltagelse ses der en signifikant forskel på national plan, men ikke på kommunalt plan. At vi finder en signifikant forskel stemmer godt overens med viden fra vores litteraturstudie. Her viser værdiundersøgelsen fra 2011 at uddannelse er den baggrundsvariabel der har størst betydning for politisk deltagelse (Levinsen, 2011: 191f). Dette bakkes op af Goul Andersen der også siger at uddannelse er den vigtigste faktor når det kommer til politisk deltagelse og engagement. På trods de ovenstående analyser har vi dog ikke mulighed for at redegøre for, hvorfor der i undersøgelsen kun findes en signifikant forskel mellem uddannelseslængde og national politisk deltagelse. Dette kunne således ligge til grunde for en yderligere mere specificeret undersøgelse.

På baggrund af analysen kan vi således sige at der overordnet er en sammenhæng mellem respondenternes kulturelle kapital for hvilket politisk felt de deltager i. Samt også deres interne politiske effektivitetsfø-

lelse. Mængden af kulturel kapital står som de redskaber og færdigheder individet har i kampen om symbolsk kapital inden for det givne politiske felt.

5.4 Sammenfatning:

I denne del af analysen vil vi forsøge at sammenfatte vores resultater for alle de foregående tre afsnit. I den første del af analysen har den gennemgående kategoriske variabel været den sociale klasseinddeling fra klasse kamp fra oven. Da denne inddeling er sammensat af både kulturel og økonomisk kapital, har det ikke ud fra denne analyse været muligt at skelne mellem, hvilken af disse to komponenter der har skabt en signifikant forskel. Dette har de to resterende dele af analysen muliggjort. Her er økonomisk og kulturel kapital analyseret separat.

I denne forbindelse har det været relevant at belyse sammenhængen mellem politisk deltagelse, klasser og kapitalformer. Der er her blevet fundet en sammenhæng mellem klasses tilhørsforhold og politisk deltagelse på nationalt plan. Denne sammenhæng ses også ved anova-testen på kulturel kapital, men ikke på testen med økonomisk kapital som gennemgående kategorisk variabel. På dette grundlag kan det antages, at det er den kulturelle kapital der skaber udfaldet. At det er kulturel kapital som har størst indflydelse på politisk deltagelse på national plan stemmer overens med tidligere forskningsresultater eksempelvis vores viden fra litteraturstudiet mere specifikt (jævnfør værdiundersøgelsen, Goul Andersens artikel "For meget tilskuerdemokrati, hvad kan der gøres?")

Den samme tendens ses ved spørgsmålene der omhandler størrelse af national politisk interesseret omgangskreds og hvor ofte respondenterne snakker om nationalpolitik. Her er der en signifikant forskel på et signifikansniveau på 5% ved både klasse og kulturel kapital som kategorisk variabel, hvorimod der ikke ses nogen signifikant forskel ved økonomisk kapital. Dette stemmer overens med tidligere undersøgelser, blandt andet undersøgelsen af Nie mfl. som viser at højtuddannede har lettest ved at udvikle et stort politisk netværk (Levinsen, 2011:190).

Kigges der på intern politisk effektivitetsfølelse på national plan er det dog ikke kun den kulturelle kapital der spiller ind. Her finder vi også en signifikant forskel med økonomisk kapital som kategorisk variabel.

Ved spørgsmålet om hvor rustet respondenterne føler sig til sprogligt at deltage i debatter er forskellen ud fra kulturel kapital signifikant på et signifikansniveau på 5%. Hvis man tager det samme spørgsmål med økonomisk kapital som kategorisk variabel er der en signifikant forskel ud fra et signifikansniveau på 10%. Det modsatte gør sig gældende ved spørgsmålet omkring hvor godt respondenterne føler sig i

stand til at følge med i politik. Her er der ved kulturel kapital en signifikant forskel ud fra et signifikansniveau på 10%, hvor der ved økonomisk kapital er en signifikant forskel ud fra et signifikansniveau på 5%. Det ville være interessant at finde ud af om denne forskel også ville gøre sig gældende i en større undersøgelse.

Når det kommer til intern politisk effektivitetsfølelse på kommunal plan finder vi dog kun en signifikant forskel ved klasser og kulturel kapital. Ud fra vores undersøgelse kan det antages at den økonomiske kapital ikke rigtig har en betydning på den interne politiske effektivitetsfølelse på kommunalt plan, hvorimod den kulturelle kapital spiller en central rolle.

6.0 Konklusion

Denne undersøgelse har som tidligere nævnt til formål at belyse problemformuleringen: *“Hvorvidt der er en sammenhæng mellem politisk deltagelse og social klasse, og hvorvidt denne sammenhæng er varierende på nationalt og kommunalt plan?”*

På baggrund af undersøgelsen fremgår det, at der er en klar tendens til at overklassen dominerer i det politiske felt. Det skal dog siges at denne tendens er klart mest fremtrædende på nationalt plan. På kommunalt plan er klasserne mere jævnbyrdige. Dette bakkes op af at der kun findes en signifikant forskel mellem klasserne på kommunal plan, nemlig når det kommer til intern politisk effektivitetsfølelse.

Ud fra undersøgelsen kan det tolkes, at denne forskel grunder i den kulturelle kapital, dog med den enkelte undtagelse ved intern politisk effektivitetsfølelse på national plan. Her viser undersøgelsen at den økonomiske kapital også spiller ind. I denne sammenhæng fremstår der en tendens til, at større kapital fører til større intern politisk effektivitetsfølelse. Dette gælder primært for den kulturelle kapital.

Undersøgelsen er foretaget på en lille stikprøve, og kan derfor ikke anses som værende gyldig i sig selv. Dog stemmer undersøgelsen overens med tidligere undersøgelsesresultater.

7.0 Perspektivering

Som nævnt i konklusionen er undersøgelsen foretaget på en lille stikprøve på 216 respondenter. Det kunne derfor være interessant at lave samme undersøgelse på en større og mere repræsentativ stikprøve, og se om de samme tendenser gør sig gældende.

Det ville være særligt interessant at finde ud af om overklassen, i en større stikprøve, stadig vil være dominerende i forhold til de andre klasser, eller om der vil opstå en mere stødt stigende tendens mellem klas-

serne. Det kunne være relevant at supplere en sådan undersøgelse med kvalitativ data, der går dybden med hvorfor der er større forskel mellem klasserne på national plan.

Et andet interessant perspektiv på undersøgelsen kunne være at inddrage ekstern politisk effektivitetsfølelse, og holde det op imod klassernes besiddelse af social kapital.

8.0 Litteraturliste

8.1 Internetsider

Bhatti, Yosef, Jens Olav Dahlgaard. Jonas Hedegaard Hansen & Kasper Møller Hansen. (2013)

“Kommunalvalg 2013”: <http://docplayer.dk/408673-Hvem-stemte-og-hvem-blev-hjemme.html> (adgangs-
dato: 03-03-2016)

http://cvap.polsci.ku.dk/forskning/publikationer/arbejdsrapporter/Hvem_stemte_og_hvem_blev_hjemme_f_inal_.pdf

Böss, Michael. (2013) “Værdipolitik tager over når ideologierne dør”:

<http://www.b.dk/kronikker/vaerdipolitik-tager-over-naar-ideologierne-doer> (adgangsdato: 05-03-2016)

Engelhardt, Robin. (2001) “*Ud med zombierne*”:

<http://www.robinengelhardt.info/art/information/FreiheitoderKapitalismus.html> (adgangsdato: 03-03-
2016)

Harrits, G. T. (2013) “*Klasseteorien er ikke død*”: 25. juni 2013: [http://videnskab.dk/politologisk-arbog-
2013/klasse-teorien-er-ikke-dod](http://videnskab.dk/politologisk-arbog-2013/klasse-teorien-er-ikke-dod) (adgangsdato: 03-03-2016)

Scheelke, Rasmus (2014) “Valgdeltagelse ved kommunalvalget i 2013”

<http://www.kl.dk/Kommunalpolitik1/Valgdeltagelsen-ved-kommunalvalget-i-2013-id152284/> (adgangsdato
25-03-2016)

Folketinget (2015) “Folketingsvalgene 1953-

2015” http://www.ft.dk/Folketinget/Oplysningen/Valg~/media/PDF/om_folketinget/Folketingets_Oplysning/Folketingsvalgene%201953-2015.pdf.ashx (Adgangsdato 25-03-2016)

8.2 Bøger, specialer og tidsskrifter

Andersen, Jørgen Goul, Lars Olsen, Niels Ploug, Lars Andersen, Sune Enevoldsen Sabiers. (2012) “*Klassekamp for oven*”. Gyldendahl.

Andersen, Jørgen Goul. (2004). “*For meget tilskuerdemokrati, men hvad kan der gøres?*” i *Politica* Vol/bind, 36. Tidsskriftsnummer, 4.

Andersen, Jørgen Goul. (2004). “*Over-Danmark og under-Danmark? Ulighed, velfærdsstat og politisk medborgerskab*”. Narayana Press, Gylling.

Andersen, Svend Aage. (2007) Nr. 8 *"Kritisk realisme som perspektiv i socialt arbejde – en introduktion og forskningsoversigt"*. Den Sociale Højskole i Aarhus.

Bourdieu, Pierre (2007) *"Den praktiske sans"*. Udgave 1. Hans Reitzel.

Bourdieu, Pierre, & L. J. D. Wacquant. (1996). *Refleksiv sociologi: mål og midler*. Kbh: Hans Reitzel.

Faber, S. T. (2008). *"På jagt efter klasse"*. Aalborg Universitet.

Gundelach, P. (2011). *Små og store forandringer*. 2011 (1. udg). Hans Reitzel.

Harrits, G. S. (2005) *"Hvad betyder klasse?"* (1 udgave 1 oplag). Politica.

Harrits, G. S. 2005 Århus: Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet. *"Hvad betyder klasse?"*. Politica.

Järvinen, M. (2013): "Pierre Bourdieu" in *"Klassisk og moderne samfundsteori"* s. 365-380. (5.udg.) Hans Reitzel.

Lassen, D. D. & Serritzlew, S. (2012) *"Kommunalreformen og lokalpolitisk effektivitetsfølelse"*. Politica.

Levinsen, K. (2011) "Politisk aktivisme og politiske værdier" i *"Små og store forandringer"*. (1. udg). Hans Reitzel.

Prieur, A. I & Skjøtt-Larsen, Jakob. (2012) *"Er klasserne blevet usynlige i politikken? Så tag nogle bedre briller på"*. Aalborg Universitet.

Svage, Mike "Class, Culture and Politics" i , Amenta, Edwin, Kate Nash & Alan Scott. (2012) *"The Wiley-Blackwell companion to political Sociology"*. Wiley-Blackwell.

Vigsø, Orla. (2004) *"Det politiske marked"*. Working paper nr. 3, Center for Virksomhedskommunikation. Århus: Handelshøjskolen.

Bilag:

Bilagsfortegnelse

Bilag:	37
<i>Bilag 1:</i>	<i>38</i>
Tabel 1: Operationalisering af forskningsspørgsmål	38
<i>Bilag 2:</i>	<i>40</i>
Survey spørgsmål:	40
<i>Bilag 3:</i>	<i>43</i>
Tabel 1: Antal besvarelse pr. Spørgsmål	43
Tabel 2: Frafald respondenter pr. spørgsmål .	43
<i>Bilag 4:</i>	<i>43</i>
Tabel 1: Klasser og politisk deltagelse på nationalt niveau	43
Tabel 2: Klasser og politisk deltagelse på kommunalt niveau	44
Tabel 3: ANOVA - nationalpolitik - klasse som kategorisk variabel	45
Tabel 4: Kruskal-Wallis - for ikke opfyldt varianshomogenitet for national deltagelse	45
Tabel 5: ANOVA - kommunalpolitik - klasse som kategorisk variabel	45
Tabel 6: Kruskal-Wallis - for ikke opfyldt variansgomogenitet	46
Tabel 7: Anova kommunal - indkomst som katagorisk variabel	46
Tabel 8: ANOVA - nationalpolitik - indkomst som kategorisk variabel	46
Tabel 9: ANOVA - nationalpolitik - uddannelse som kategorisk variabel	47
Tabel 10: Kruskal-Wallis - for ikke opfyldt varianshomogenitet	47
Tabel 11: ANOVA - kommunalpolitik - uddannelse som kategorisk variabel	47
<i>Bilag 5: Fælles gruppe evaluering</i>	<i>48</i>
<i>Bilag 6: Personlig evaluering – Erik H. F. Andersen</i>	<i>49</i>
<i>Bilag 6: Personlig evaluering – Marie Feddersen</i>	<i>50</i>
<i>Bilag 7: Personlig evaluering - Mads Moesner Jensen</i>	<i>51</i>

Bilag 1:

Tabel 1: Operationalisering af forskningsspørgsmål

Forskningsspørgsmål	Survey spørgsmål	Spørgsmåls overvejelser															
	Stemte du ved sidste folketingsvalg? Stemte du ved sidste kommunevalg?																
Er der en sammenhæng mellem klassetilhørsforhold og politisk deltagelse? Er denne forskel større på kommunal eller national plan? I såfald ved hvilke former for politisk deltagelse inden for disse arenaer er denne forskellen størst ved?	Har du inden for de sidste 2 år været national politisk aktiv ved at: <table border="1" data-bbox="523 663 975 1267"> <tr><td>- Have et medlemskab i et politiske parti?</td></tr> <tr><td>- Kontaktet et folketingsmedlem eller embedsmand?</td></tr> <tr><td>- Kontaktet pressen vedrørende nationale emner, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?</td></tr> <tr><td>- Deltaget i underskriftsindsamling vedrørende nationale forhold?</td></tr> <tr><td>- Lavet opslag på sociale medier omhandlende national politik?</td></tr> <tr><td>- Ophængt plakater eller fremvist badge/kampagneklistermærke?</td></tr> <tr><td>- Deltaget i demonstrationer eller strejker vedrørende nationale forhold?</td></tr> </table> Har du inden for de sidste 2 år været kommunal politisk aktiv ved at: <table border="1" data-bbox="523 1346 975 1957"> <tr><td>- Have et medlemskab og eller været aktiv inden for en lokalforening?</td></tr> <tr><td>- Kontaktet en lokal politiker og/eller lokal embedsmand?</td></tr> <tr><td>- Kontaktet pressen, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?</td></tr> <tr><td>- Deltaget i underskriftsindsamling (fx. imod skolelukning)?</td></tr> <tr><td>- Lavet opslag på sociale medier omhandlende kommunal politik?</td></tr> <tr><td>- Ophængt plakater, Fremvist badge/kampagneklistermærke?</td></tr> <tr><td>- Deltaget i demonstration/strejker?</td></tr> <tr><td>- Deltaget i borgermøder om lokale- eller kommunalpolitiske</td></tr> </table>	- Have et medlemskab i et politiske parti?	- Kontaktet et folketingsmedlem eller embedsmand?	- Kontaktet pressen vedrørende nationale emner, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?	- Deltaget i underskriftsindsamling vedrørende nationale forhold?	- Lavet opslag på sociale medier omhandlende national politik?	- Ophængt plakater eller fremvist badge/kampagneklistermærke?	- Deltaget i demonstrationer eller strejker vedrørende nationale forhold?	- Have et medlemskab og eller været aktiv inden for en lokalforening?	- Kontaktet en lokal politiker og/eller lokal embedsmand?	- Kontaktet pressen, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?	- Deltaget i underskriftsindsamling (fx. imod skolelukning)?	- Lavet opslag på sociale medier omhandlende kommunal politik?	- Ophængt plakater, Fremvist badge/kampagneklistermærke?	- Deltaget i demonstration/strejker?	- Deltaget i borgermøder om lokale- eller kommunalpolitiske	Spørgsmålene tager udgangspunkt i Goul Andersens definition af politisk deltagelse: "Aktiviteter, der direkte eller indirekte er rettet mod påvirkning af politiske myndigheder" (Andersen et al., 1993: 33). Disse aktiviteter differentieres i to kategorier, alt efter om de knytter sig til det kommunalt eller national politiske plan. Med andre ord så tester vi aktiviteter, der er rettet mod påvirkning af kommunal- og national politiske myndigheder, med en teori om at der er en sammenhæng mellem respondens sociale klasse, kapitale og habitus, og hvilke politiske arenaer der deltaes i. Denne opdeling mellem kommunal og national politisk deltagelse skyldes, at vi i projektet ønsker at teste en hypotese om, at deltagelsen i disse felter variere efter socialklasse.
- Have et medlemskab i et politiske parti?																	
- Kontaktet et folketingsmedlem eller embedsmand?																	
- Kontaktet pressen vedrørende nationale emner, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?																	
- Deltaget i underskriftsindsamling vedrørende nationale forhold?																	
- Lavet opslag på sociale medier omhandlende national politik?																	
- Ophængt plakater eller fremvist badge/kampagneklistermærke?																	
- Deltaget i demonstrationer eller strejker vedrørende nationale forhold?																	
- Have et medlemskab og eller været aktiv inden for en lokalforening?																	
- Kontaktet en lokal politiker og/eller lokal embedsmand?																	
- Kontaktet pressen, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?																	
- Deltaget i underskriftsindsamling (fx. imod skolelukning)?																	
- Lavet opslag på sociale medier omhandlende kommunal politik?																	
- Ophængt plakater, Fremvist badge/kampagneklistermærke?																	
- Deltaget i demonstration/strejker?																	
- Deltaget i borgermøder om lokale- eller kommunalpolitiske																	

	<p>spørgsmål.(byplanlægningsmøder, kommunale miljø møder, osv.)?</p>	
<p>Hvor stor intern politisk effektivitetsfølelse besidder respondenter?</p>	<p>På en skala fra 1 til 5, hvor let synes du det er at følge med i hvad sker i henholdsvis (semantisk differentiale): - Kommunalpolitikken i din kommune? Folketinget?</p> <p>På en skala fra 1 til 5, hvor let synes du dig rustet sprogligt til at deltage i den offentlige debat.(semantisk differentiale):</p> <ul style="list-style-type: none"> • På kommunalt plan • På natuonalt plan 	<p>Intern politisk effektivitetsfølelse måler på borgeren politiske selvtilled. Dette er et komplekst begren og dækker flere områder. Derfor har vi valgt at stille to spørgsmål der dækker b respondensen egen følelse, af sin egen evne til at forstå formilde den kommunale- og national politik</p>
<p>Hvor stor et politisk netværk har respondenterne på henholdsvis national og kommunal pland?</p> <p>Hvor ofte anvender de dette politiske netværk?</p> <p>Hvorvidt er politik en del af deres daglige dialog?</p>	<p>Hvor ofte snakker du om (hyppighedskala): Lokalpolitik med familie, venner og bekendte? Hvor ofte snakker du om (hyppighedskema): National politik med familie, venner og bekendte.</p> <p>Hvor stor del af din omgangskreds går ca. op i (Likert skala): Nationalpolitik? Kommunalpolitik?</p>	<p>Det er relevant at kigge på omganskredens, da flere tidligere undersøgelser viser at en spiller en vigtig rolle for en borges deltagelse og engagement i politik. En undersøgelserne viser endda at det at kende andre der er politisk aktive er den vigtigste årsag til en borges egen politiske deltagelse (<i>Lassen et al., 2012: 148</i>). (McAdam & Paulsen).</p>
<p>Baggrunds faktore:</p>	<p>Angiv køn:</p> <p>Angiv alder (år):</p>	<p>Baggrundsfaktorer som bruges til at kategorisere respondenterne.</p>
<p>Hvilken klasse tilhøre respondenteren?</p>	<p>Hvilken af disse grupper vil du placere dig selv i:</p> <p>Lang videregående uddannelse - Tjener 750.000 eller derover om året. Kort eller mellemlang uddannelse - Tjener under 750.000kr om året. Erhvervsfagliguddannelse eller ufaglærte - Tjener mellem 250.000-500.000kr. om året. Uden beskæftigelse (min. 10 mdr. det sidste år) - pensioneret, førtidspensionist eller arbejdsløs. Jeg kan ikke se mig selv i nogle af grupperne.</p>	<p>Svarkategorierne er her lavet ud fra klasseindelingen fra bogen Klassekamp fra oven I spørgeskemaet lader vi respondenterne selv vurdere hvilken klasse de ser sig som værende en del af. Vores klasseinddeling er med andre ord baseret på deres subjektive vurdering af klasses tilhørsforhol.</p>
<p>Hvor høj økonomisk kapital besidder respondenteren?</p>	<p>Angiv din årlige indkomst (kr.)</p>	<p>Faktorer hvorfra det muliggøres at klassificere surveyens respondenter, samt undersøge sammenhænge mellem social klasseinddeling og vores undersøgelse.</p>
<p>Hvor høj kulturel kapital besidder respondenteren?</p>	<p>Længst afsluttede uddannelse:</p>	<p>Ud fra bourdieus teori om kapitaler og habitus at uddannelse kan fremstå som en indikator på respondents kulturelle kapital. Her til forekommer det at skole og undervisning er</p>

		et dannende element i respondentens liv.
--	--	--

Bilag 2:

Survey spørgsmål:

Stemte du ved sidste:

	Ja	Nej
Folketingsvalg	(1)	(2)
Kommunalvalg	(1)	(2)

Har du inden for de sidste 2 år været nationalpolitisk aktiv ved at:

National plan: Den politik der vedtages i folketinget og har indflydelse på hele nationen.

	Ja	Nej
Have et medlemskab i et politiske parti?	(1)	(2)
Kontaktet et folketingsmedlem eller embedsmand?	(1)	(2)
Kontaktet pressen vedrørende nationale emner, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?	(1)	(2)
Deltaget i underskriftsindsamling vedrørende nationale forhold?	(1)	(2)
Lavet opslag på sociale medier omhandlende national politik?	(1)	(2)
Ophængt plakater eller fremvist badge/kampagneklistermærke?	(1)	(2)
Deltaget i demonstrationer eller strejker vedrørende nationale forhold?	(1)	(2)

Har du inden for de sidste 2 år været kommunalpolitisk aktiv ved at:

Kommunalt plan: Den politik der vedtages i kommunalbestyrelsen og har indflydelse på kommunen.

	Ja	Nej
Have et medlemskab og eller været aktiv inden for en lokalforening?	(1)	(2)
Kontaktet en lokal politiker og/eller lokal embedsmand?	(1)	(2)
Kontaktet pressen, (fx. skrevet læserbreve, kronik, mm.)?	(1)	(2)
Deltaget i underskriftsindsamling (fx. imod skolelukning)?	(1)	(2)
Lavet opslag på sociale medier omhandlende kommunal politik?	(1)	(2)

Ophængt plakater, Fremvist badge/kampagneklistermærke?	(1)	(2)
Deltaget i demonstration/strejker?	(1)	(2)
Deltaget i borgermøder om lokale- eller kommunalpolitiske spørgsmål.(byplanlægningsmøder, kommunale miljø møder, osv.)?	(1)	(2)

På en skala fra 1 til 5, hvor let synes du det er at følge med i hvad sker i henholdsvis:

	(5= meget let, 1 = meget svært).				
	1	2	3	4	5
Kommunalpolitikken i din kommune?	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Folketinget?	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

På en skala fra 1 til 5, i hvor høj grad føler du dig rustet sprogligt til at deltage i den offentlige debat?

	(5 = jeg kan sagtens formulere mig godt nok. 1 = jeg kan slet ikke formulere mig godt nok)				
	1	2	3	4	5
På kommunalt plan	(1)	(3)	(4)	(5)	(6)
På nationalplan	(1)	(3)	(4)	(5)	(6)

Hvor ofte snakker du om:

	Altid	Ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig
Lokalpolitik med familie, venner og bekendte?	(4)	(1)	(2)	(3)	(5)
Nationalpolitik med familie, venner og bekendte?	(4)	(1)	(2)	(3)	(5)

Hvor stor del af din omgangskreds går ca. op i:

	0-19%	20-39%	40-59%	60-79%	80-100%
Kommunalpolitik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Nationalpolitik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Angiv køn

- (1) Mand
 (2) Kvinde

Angiv alder (år)

- (1) Under 20
- (2) 20-29
- (3) 30-39
- (4) 40-49
- (5) 50-59
- (6) 60-69
- (7) 70-79
- (8) 80 eller ældre

Hvilken af disse grupper vil du placere dig selv i:

- (1) Lang videregående uddannelse - Tjener 750.000 eller derover om året.
- (2) Kort eller mellemlang uddannelse - Tjener under 750.000kr om året.
- (3) Erhvervsfagliguddannelse eller ufaglærte - Tjener mellem 250.000-500.000kr. om året.
- (4) Uden beskæftigelse (min. 10 mdr. det sidste år) - pensioneret, førtidspensionist eller arbejdsløs.
- (5) Jeg kan ikke se mig selv i nogle af grupperne.

Angiv din årlige indkomst (kr.)

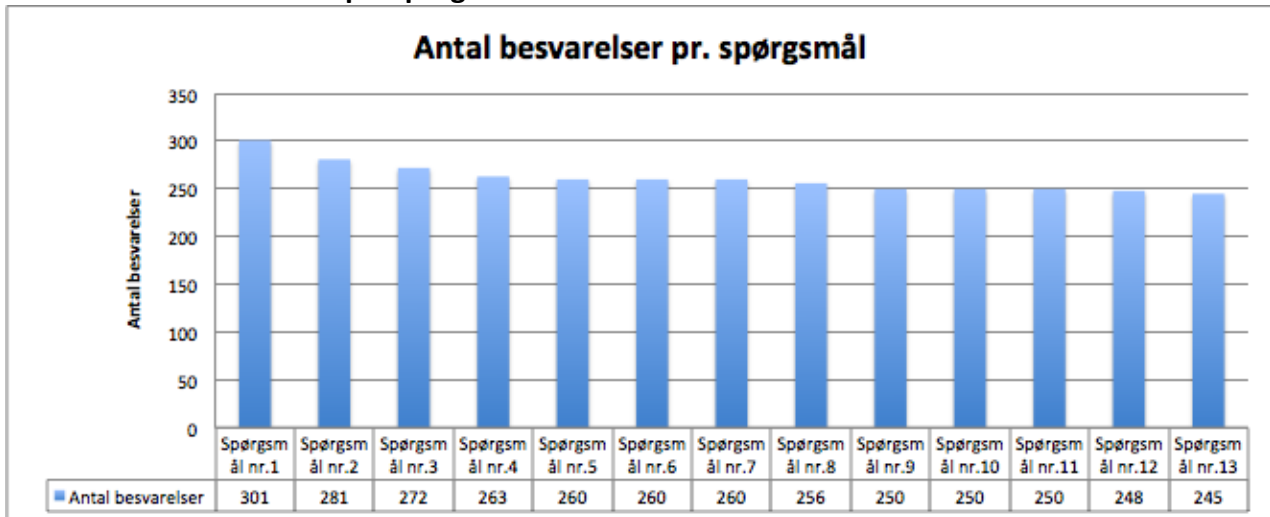
- (1) Under 250.000
- (2) 250.001-500.000
- (3) 500.001-750.000
- (4) 750.001 eller mere

Længst afsluttede uddannelse:

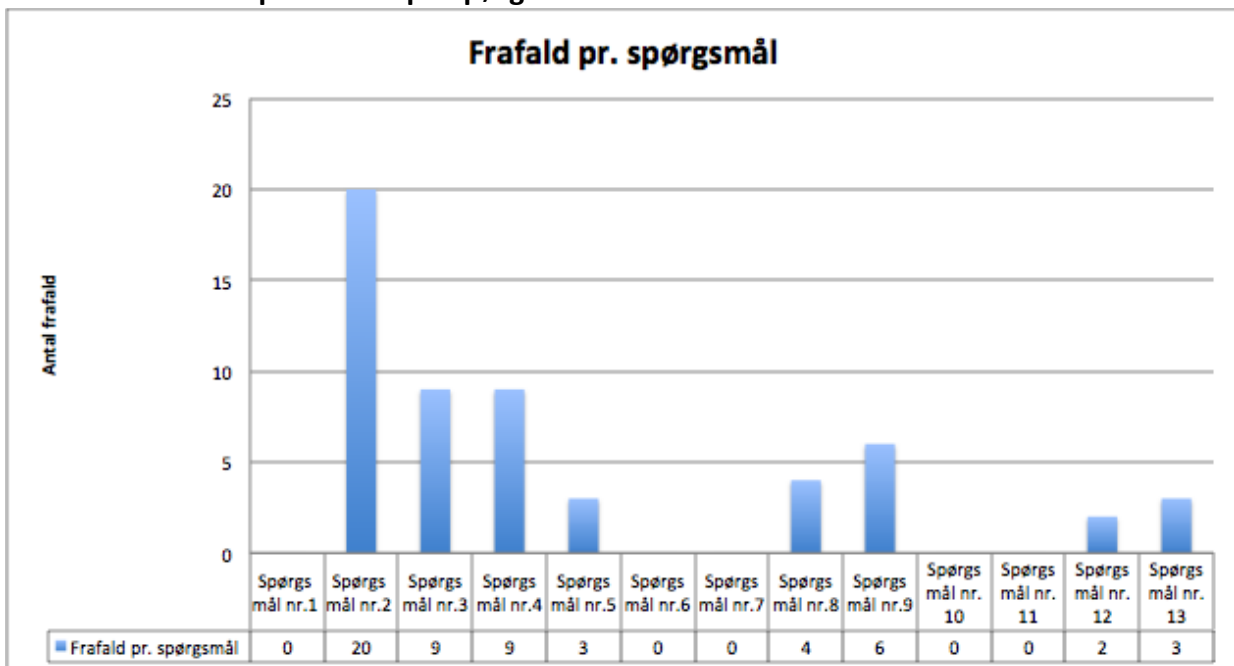
- (2) Lang videregående uddannelse
- (3) Kort eller mellemlang uddannelse
- (4) Erhvervsfagliguddannelse
- (5) Ufaglært

Bilag 3:

Tabel 1: Antal besvarelse pr. Spørgsmål

Tabel 2: Frafald respondenter pr. spørgsmål .

Bilag 4:

Tabel 1: Klasser og politisk deltagelse på nationalt niveau

Andel der har svaret ja til spørgsmål om politisk deltagelse på nationalt niveau (procent og antal):	Overklasse	Middelklasse	Arbejderklasse	underklasse

Stemte du ved sidste folketingsvalg?	100% 30	98,1% 105	94,7% 54	95,5% 21
Har du inden for de sidste to år haft et medlemskab i et politisk parti?	20% 6	6,5% 7	10,5% 6	13,6% 3
Har du inden for de sidste to år kontaktet et folketingsmedlem eller en embedsmand?	20% 6	10,3% 11	15,8% 9	13,6% 3
Har du inden for de sidste to år kontaktet pressen vedrørende nationale emner?	20% 6	6,5% 7	8,8% 5	4,5% 1
Har du inden for de sidste to år deltaget i underskriftsindsamling vedrørende nationale forhold?	36,7% 11	28% 30	21,1% 12	18,2% 4
Har du inden for de sidste to år lavet opslag på sociale medier omhandlende national politik?	50% 15	24,3% 26	22,8% 13	9,1% 2
Har du inden for de sidste to år ophængt plakater eller fremvist badge/kampagneklistermærker?	13,3% 4	0% 0	3,5% 2	4,5% 1
Har du inden for de sidste to år deltaget i demonstrationer eller strejker vedrørende nationale forhold?	20% 6	5,6% 6	7% 4	9,1% 2

Tabel 2: Klasser og politisk deltagelse på kommunalt niveau

Andel der har svaret ja til spørgsmål om politisk deltagelse på nationalt niveau (procent og antal):	Overklasse	Middelklasse	Arbejderklasse	underklasse
Stemte du ved sidste kommunalvalg?	96,7% 29	91,6% 98	89,5% 51	90,9% 20
Har du inden for de sidste to år haft et medlemskab eller været aktiv inden for en lokalforening?	23,3% 7	10,3% 11	7% 4	13,6% 3
Har du inden for de sidste to år kontaktet en lokalpolitiker eller en lokal embedsmand?	30% 9	22,4% 24	17,5% 10	13,6% 3
Har du inden for de sidste to år kontaktet pressen?	16,7% 5	8,4% 9	7% 4	9,1% 2
Har du inden for de sidste to år deltaget i underskriftsindsamling (fx. imod skolelukning)?	30% 9	33,6% 36	24,6% 14	22,7% 5
Har du inden for de sidste to år lavet opslag på sociale medier omhandlende kommunal politik?	20% 6	18,7% 20	17,5% 10	13,6% 3
Har du inden for de sidste to år ophængt plakater eller fremvist badge/kampagneklistermærker?	16,7% 5	2,8% 3	3,5% 2	4,5% 1
Har du inden for de sidste to år deltaget i demonstrationer/strejker?	16,7% 5	6,5% 7	5,3% 3	4,5% 1
Har du inden for de sidste to år deltaget i borgermøder om lokale- eller kommunalpolitiske spørgsmål?	23,3% 7	22,4% 24	14% 8	22,7% 5

Tabel 3: ANOVA - nationalpolitik - klasse som kategorisk variabel

	Overklasse	Middelklasse	Arbejderklasse	Underklasse	F	P-værdi
Nationalpolitisk deltagelse	1,9667	1,0280	1,0175	0,8636	Varianshomogenitet ikke opfyldt	
Hvor ofte snakker respondenter om nationalpolitik med omgangskreds	3,6333	3,4953	3,2281	3,1818	3,204	,024
Hvor stor del af respondentens omgangskreds går op i nationalpolitik	3,4667	3,1121	2,5789	2,4545	6,311	,000
Hvor rustet føler respondenter sig til sprogligt at deltage i debatter på nationalt plan	3,9333	3,6822	3,2982	3,2982	3,112	,0027
Hvor svært har respondenter det med at følge med i nationalpolitik	3,5667	3,0093	3,1404	3,4091	2,918	0,035

Tabel 4: Kruskal-Wallis - for ikke opfyldt varianshomogenitet for national deltagelse

	Overklasse	middelklasser	arbejderklasse	underklasse	Chi-Square	P-værdi
Hvor ofte snakker respondenter om kommunalpolitik med omgangskreds	133,43	106,58	103,12	97,75	7,092	0,069

Tabel 5: ANOVA - kommunalpolitik - klasse som kategorisk variabel

	Overklasse	Middelklasse	Arbejderklasse	Underklasse	F	P-værdi
Kommunalpolitisk deltagelse	1,7667	1,2523	0,9649	1,0455	1,672	0,174
Hvor ofte snakker respondenter om kommunalpolitik med omgangskreds	3,3333	3,1402	3,0351	3,1818	Varianshomogenitet ikke opfyldt	
Hvor stor del af respondentens omgangskreds går op i kommunalpolitik	2,3000	2,4579	2,1754	2,1364	1,179	0,319
Hvor rustet føler respondenter sig til sprogligt at deltage i debatter på kommunalt plan	4,0000	3,7477	3,4211	3,3636	2,238	0,085
Hvor svært har respondenter det med at følge med i kommunalpolitik	3,2000	2,9626	3,0702	3,0909	0,510	0,676

Tabel 6: Kruskal-Wallis - for ikke opfyldt varianshomogenitet

	Overklasse	middelklasser	arbejderklasse	underklasse	Chi-Square	P-værdi
Hvor ofte snakker respondenter om kommunalpolitik med omgangskreds	120,55	108,39	99,02	117,18	3,281	0,451

Tabel 7: Anova kommunal - indkomst som kategorisk variabel

	Under 250.000 kr	Mellem 250.000 - 750.000 kr	Mellem 500.000 -750.000 kr	750.000 kr eller mere	F	P-værdi
Kommunalpolitisk deltagelse	1.1282	1.2273	1.3143	1.3000	.085	.968
Hvor ofte snakker respondenter om kommunalpolitik med omgangskreds	3.1795	3.0530	3.3714	3.4000	1.809	.147
Hvor stor del af respondentens omgangskreds går op i kommunalpolitik	2.0769	2.3788	2.4286	2.3000	.937	.424
Hvor rustet føler respondenter sig til sprogligt at deltage i debatter på kommunalt plan	3.3590	3.6894	3.7429	4.1000	1.359	.256
Hvor svært har respondenter det med at følge med i kommunalpolitik	2.8462	3.0152	3.3143	3.1000	1.435	.233

Tabel 8: ANOVA - nationalpolitik - indkomst som kategorisk variabel

	Under 250.000 kr	Mellem 250.000 - 750.000 kr	Mellem 500.000 -750.000 kr	750.000 kr eller mere	F	P-værdi
Nationalpolitisk deltagelse	1.0513	1.1136	1.1143	1.9000	0.866	0.459
Hvor ofte snakker respondenter om nationalpolitik med omgangskreds	3.3333	3.3712	3.5714	3.7000	1.282	0.281
Hvor stor del af respondentens omgangskreds går op i nationalpolitik	2.6410	2.9621	3.1143	3.5000	1.906	0.130
Hvor rustet føler respondenter sig til sprogligt at deltage i debatter på nationalt plan	3.1538	3.6288	3.6000	4.1000	2.263	0.082
Hvor svært har respondenter det med at følge med i nationalpolitik	3.1282	3.0379	3.6000	3.4000	3.120	0.027

Tabel 9: ANOVA - nationalpolitik - uddannelse som kategorisk variabel

	Lang videregående uddannelse	Kort eller mellem-lang uddannelse	Erhvervsfagliguddannelse og ufaglærte	F	P-værdi
Nationalpolitisk deltagelse	1.8529	1,0569	0.8983	Varianshomogenitet ikke opfyldt	
Hvor ofte snakker respondenter om nationalpolitik med omgangskreds	3,6765	3,4390	3,2034	4,572	0,011
Hvor stor del af respondentens omgangskreds går op i nationalpolitik	3,3529	3,0325	2,5593	5,881	0,03
Hvor rustet føler respondenter sig til sprogligt at deltage i debatter på nationalt plan	4,1765	3,5691	3,1864	7,462	0,01
Hvor svært har respondenter det med at følge med i nationalpolitik	3,6471	3,0976	3,0169	4,909	0,08

Tabel 10: Kruskal-Wallis - for ikke opfyldt varianshomogenitet

	Lang videregående uddannelse	Kort eller mellemlang uddannelse	Erhvervsfagliguddannelse og ufaglærte	Chi-Square	P-værdi
Nationalpolitisk deltagelse	132,07	106,33	99,45	7,421	0,024

Tabel 11: ANOVA - kommunalpolitik - uddannelse som kategorisk variabel

	Lang videregående uddannelse	Kort eller mellem-lang uddannelse	Erhvervsfagliguddannelse og ufaglærte	F	P-værdi
kommunalpolitisk deltagelse	1.6765	1.1626	1,1017	1,542	0,216
Hvor ofte snakker respondenter om kommunalpolitik med omgangskreds	3,2941	3,1301	30847	0,740	0,478
Hvor stor del af respondentens omgangskreds går op i kommunalpolitik	2,3824	2,4553	2,0339	3,269	0,040
Hvor rustet føler respondenter sig til sprogligt at deltage i debatter på kommunalt plan	4,2059	3,6992	3,2542	7,392	0,001
Hvor svært har respondenter det med at følge med i kommunalpolitik	3.3529	3.0163	2.8983	2,356	0,097

Bilag 5: Fælles gruppe evaluering

På baggrund af dette tidligere semesterprojekt, valgte vi i projektsgruppen at arbejde sammen igen. Dette skyldes at vi mente, at vores personligheds kombination og faglige færdigheder komplementerede hinanden godt. Vi har således arbejdet videre på vores allerede tilstedeværende kendskab af hinanden. Da vi startede ud med projektet var vi fire medlemmer, men undervejs droppede det fjerde medlem ud. Vi derfor været nød til omskrive dele af vores projekt undervejs.

Igennem projektet har vores forståelse for hvad det vil sige at arbejde statistisk udvidet sig. Dette skyldes, at dette valg af empiri indsamling var forholdsvist nyt for os, tros at vi i tidligere i et semester projekt ligeledes arbejdede med kvantitativ data. Dette var dog på et langt lavere niveau.

Med hensyn til selve projektet har vi valgt at dele nogle af afsnittene op, mens andre er blevet udarbejdet i fællesskab. Mads har skrevet dele af litteraturstudiet og analysedelen med klasser som kategorisk variable. Marie har ligeledes skrevet dele af litteraturstudiet, samt videnskabsteoriedelen, dele af begrebsafklaringen og analysedelen omkring kulturel og økonomisk kapital i samarbejde med Erik. Erik har derudover også skrevet teori afsnittet omkring Bourdieu og dele af begrebsafklaringen. I fællesskab skrev i metode afsnittet samt konklusion og perspektivering.

Overordnet er vi godt tilfreds med vores indsats og det endelige færdige semesterprojekt. ☺

Bilag 6: Personlig evaluering – Erik H. F. Andersen

Igennem udarbejdelsen af dette semesters semesterprojekt, føler jeg, at jeg har udviklet min faglige forståelse for, hvad det vil sige at arbejde Statistisk. Jeg har således fået testet min statistiske viden og udvidet min forståelses horisont. Personligt er jeg blevet klogere på mine styrker og svagheder når det kommer til gruppearbejde og at arbejde statistisk. Svagheder som jeg har arbejdet på at forbedre og som jeg føler, at jeg er overkommet.

På baggrund af vores tidligere semesterprojekt, valgte vi i min projektsgruppe at arbejde sammen igen. Dette skyldes at vi mente, at vores personligheds kombination og faglige færdigheder komplementerede hinanden godt. Vi har således arbejdet videre på vores allerede tilstedeværende kendskab af hinanden. En kendskab som for mig på måder har ændret sig, da dette projekt stillede os overfor nye og mere komplicerede udfordringer. Efter min opfattelse har vi i gruppen alle været fagligt udfordret, men nogle har lagt større arbejde i, at opnå en forståelse for problemerne og finde en løsning på dem. På dette punkt har jeg fået større respekt for enkelte personer i denne projekt gruppe. Personligt har jeg følt, at vores arbejdsproces til tider har været for abstrakt til min forståelse evne og jeg har derfor haft svært ved, at aktivt deltage i kritiske overvejelser. Noget jeg dog i arbejdsprocessen er efterkommet.

Igennem projektet har det været min opfattelse, at vi har haft en god og sund arbejdsdynamik. Som nævnt var vi venner på forhånd og havde kendskab til hinandens faglighed. Vi viste således hvad vi gik ind til. Har dog hørt at andre i gruppen har været internt utilfredse med hinanden. Dette har jeg dog valgt at ignorere og jeg har ikke følt, at det har påvirket stemningen i gruppen.

Bilag 6: Personlig evaluering – Marie Feddersen

Fagligt har jeg som nævnt fået en større forståelse for hvad det vil sige at designe og udføre en survey, samt at bearbejde de indsamlede data statistisk. Derudover er jeg fagligt tilfreds med min egen indsats og ligeledes med gruppens andre medlemmers. Jeg føler ikke at enkelte medlemmer har båret hele byrden af opgaven da vi har komplimenteret hinanden faglighed på forskellige punkter, men enkelte har måske båret mere end andre.

Personlig evaluering - Marie Dette års semesterprojekt har været både lærerigt og udfordrende. Ligesom sidste år ser jeg semesterprojektet som en læringsproces fremfor et færdigt produkt. Ligesom i foregående semesterprojekt har jeg udviklet mine faglige kompetencer. I dette semester projekt er jeg blevet stærkere i kvantitative metode, en del af opgaven jeg har lagt mange kræfter i. Jeg føler bedre rustet til at skulle anvende denne metode i senere projekter. Særligt da jeg også her har lært at bruge de tekniske redskaber surveyxact og SPSS. Teoretisk er jeg blevet stærkere og mere sikker i teoretikeren bourdieu, som jeg var lidt mere usikker på i starten. Dette års semesterprojekt har dog ikke blot givet mig faglige kompetencer, men også redskaber og viden omkring mig selv som gruppemedlem. Jeg har lært at det til tider kan være en udfordring for mig at gå på kompromi, men dette har jeg arbejdet på og vil fortsat arbejde på . Alt i alt har jeg været godt tilfreds med min egen og gruppens indsats. Efter dette projekt føler jeg bedre rustet til de kommende semesterprojekter.

Bilag 7: Personlig evaluering - Mads Moesner Jensen

Alt i alt er jeg tilfreds med min egen indsats i forhold til dette semesterprojekt, og derudover føler jeg at vi har haft et godt samarbejde i gruppen. Selvom alle ikke er helt ens, så synes jeg at alle har været gode til at imødekomme hinandens behov.

Jeg vil selv sige at jeg har lært en hel del i forbindelse med dette semesterprojekt. Jeg er selvfølgelig blevet klogere på det teori og de begreber som vi har anvendt i forbindelse med undersøgelsen, herunder Bourdieus begreber som jeg synes er yderst interessante. Det har også været lærerigt at putte teorier og begreber på kvantitative data, i modsætning til 1. semester hvor vores udgangspunkt var kvalitativt.

Derudover er jeg i det hele taget blevet klogere på de kvantitative metoder, hvilket jeg er rigtig godt tilfreds med, da det jo er en stor del af uddannelsen og af nogen af de jobs som man kan havne i bagefter. Jeg synes ikke at de kvantitative metoder er ligeså spændende som de kvalitative, så på den baggrund har det været et tungere forløb end det vi havde på 1. semester, men jeg har fået rigtig meget ud af det alligevel.